

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

23 באוקטובר 2002

4

י"ז בחשוון התשס"ג

עמוד

הצעת חוק ההסדרים כמשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2003), התשס"ג-2002	18
הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (מועד הבחירות בשנת התשס"ד), התשס"ג-2002	126

הצעת חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2003), התשס"ג-2002

פרק א': מטרת החוק

1. מטרת החוק חוק זה בא לתקן חוקים שונים, לרבות את תחילתם של חוקים ולקבוע הוראות נוספות במטרה לאפשר הגברת הצמיחה והתעסוקה, השגת יעדי התקציב, עמידה ביעד הגירעון לשנת הכספים 2003 והשגת יעדי המדיניות הכלכלית.

פרק ב': רשויות מקומיות

2. תיקון פקודת מסי העירייה ומסי הממשלה (פטורין), 1938¹ (להלן – הפקודה), אחרי סעיף 55 יבוא:

55. (א) על אף הוראות סעיפים 4 ו-5, והאמור בכל דין, תוטל ארנונה כללית על הנכסים המפורטים בסעיפים 4 ו-5, בשיעורים שלהלן, שיחושבו מסכום הארנונה הכללית שהיתה משולמת לרשות המקומית אלמלא הוראות סעיפים 4 ו-5, ובהתאם לטכומים ולטוגי הנכסים הנוהגים באותה רשות מקומית, באופן שלא ייקבע סיווג נפרד לנכסים האמורים; באין סיווג מתאים – יחול הסיווג הרומה ביותר (להלן – נכסים פטורים חלקית):

בשנת 2003 – 6%;

בשנת 2004 – 15%;

בשנת 2005 – 24%;

בשנת 2006 ואילך – 33%.

(ב) לא קיים ברשות המקומית סיווג מתאים או סיווג דומה כאמור בסעיף קטן (א) – תוטל ארנונה כללית על הנכסים האמורים, בשיעורים המפורטים להלן, שיחושבו מתעריף הארנונה הנמוך ביותר ברשות המקומית בשל בנין או קרקע. לפי הענין:

בשנת 2003 – 12%;

בשנת 2004 – 30%;

בשנת 2005 – 48%;

בשנת 2006 – 66%.

ד ב ר י ה ס ב ר

באותם סעיפים, ובהם מוסדות הפועלים למטרות דת, בריאות, צדקה, חינוך ורווחה, שלא למטרות רווח (להלן – הנכסים הפטורים); במהלך השנים קבעו חלק מהרשויות המקומיות בחוקי עזר אגרות שהוטלו בשל נכסים כאמור, שנובהן נקבע ביחס לארנונה ובשיעור קבוע ממנה.

לסעיפים 2 ו-3

מוצע לקבוע כללים להטלת חיובי ארנונה על נכסים הפטורים מארנונה לפי סעיפים 4 ו-5 לפקודת מסי העירייה ומסי הממשלה (פטורין), 1938 (להלן – הפקודה).

בהתאם לסעיפים 4 ו-5 לפקודה, קיים פטור מתשלום ארנונה כללית על נכסים מסוימים, המפורטים

¹ ע"ר 1938, תוס' 1, עמ' (ע) 27, (א) 31; ס"ח התש"ס, עמ' 192.

(ג) בשנים 2003 עד 2005 לא תשולם בשל נכסים פטורים חלקית, אגרת סילוק אשפה או כל אגרה או תשלום אחר, המשולמים בזיקה לפטור מזהרנונה הכללית (בסעיף זה – אגרה), ובלבד שסכום הארנונה הכללית אשר תשולם בכל אחת מהשנים האלה, למרות האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), לא יפחת מסכום האגרה ששולמה בפועל לרשות המקומית בשל אותו נכס באחת משלוש השנים שקדמו לתשלום, לפי הגבוה, בתוספת שיעורי העדכון כפי שנקבעו מדי שנה בתקנות לפי פרק ב' לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992.²

(ד) החל בשנת 2006 לא תשולם אגרה בשל נכסים פטורים חלקית.

(ה) למרות הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ד), לא תוטל ארנונה כללית או אגרה על שטח נכס המשמש לאחד מאלה:

- (1) בית כנסת, כנסיה, מסגד או בית תפילה אחר, והכל לגבי השטח המשמש לצורכי תפילה ואשר אין בו פעילות עיסקית;
- (2) מקווה.

3. תחילתם של סעיפים 5(א), 5(ב) ו-5(ג) בפקודה, כנוסחם בסעיף 2 בחוק זה, ביום כ"ז בטבת התשס"ג (1 בינואר 2003).

פקודת מסי העירייה ומסי הממשלה (פטורין) – תחילה

ד ב ר י ה ס ב א

בשיעור של 5% מתעריף הארנונה הנמוך ביותר הקיים ברשות המקומית, בשל מבנה או קרקע, לפי הענין.

כן נקבעה בתקנות הוראה, ולפיה הארנונה שתשולם בשל נכסים פטורים כאמור תהא בסכום שלא יפחת מסכום האגרות ששולמו בפועל לרשות המקומית בשל אותו נכס באחת מן השנים 1997, 1998 ו-1999 לפי הגבוה, בתוספת שיעורי עדכון, וזאת במקום אגרת סילוק אשפה או כל אגרה אחרת המשולמת לרשות המקומית בידי מי שפטור מארנונה וכי באין סיווג מתאים או דומה ברשות המקומית תשולם ארנונה חלקית, שתחושב מהתעריף הנמוך ביותר ברשות המקומית של בנין או קרקע, לפי הענין.

מוצע לקבוע כי בתוך פרק זמן של 4 שנים, שתחילתו בשנת 2003, תוטל על נכסים פטורים ארנונה כללית בשיעור מופחת העולה באופן הדרגתי, כך שהחל בשנה הרביעית דהיינו משנת 2006 ואילך, יגיע שיעור הארנונה שתשולם כאמור לכדי 33% מהארנונה הכללית, שהיתה צריכה להיות משולמת אלמלא הוראות הפטור, בעבור נכס כסיווג מתאים או בסיווג דומה המצוי ברשות המקומית.

עוד מוצע לקבוע כי עד שנת 2005 יישמר המצב הקיים, בדומה להוראות שנקבעו בתקנות, ולפיו מקום ששולמה בעד הנכסים הפטורים אגרת סילוק אשפה או כל אגרה או תשלום אחר, בזיקה לפטור מארנונה, תשולם ארנונה בשיעור שלא יפחת מהסכום ששולם באחת

בשנת 1999 פסק בית המשפט המחוזי בתל אביב בה"פ 346/99, המכללה לחינוך סמינר הקיבוצים נ. עיריית תל-אביב-יפו, כי סעיף שקבע אגרה כאמור בחוק העור של עיריית תל-אביב, בטל בהיותו למעשה ארנונה חלקית במסווה של אגרה; הלכה זו נקבעה מאוחר יותר ברע"א 1816/97 מדינת ישראל נ. עיריית חיפה, ואף אושרה בדיון נוסף על ידי בית המשפט העליון לגבי נכסי מדינה.

בעקבות פסיקת בית המשפט המחוזי בתל אביב כאמור, הוסמכו בחוק ההסדרים במשק מדינת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2000), התש"ס-2000, שר הפנים ושר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע בתקנות כללים ולפיהם תוטל ארנונה בשל נכסים פטורים. בשנת 2000 הותקנו תקנות ההסדרים במשק המדינה (ארנונה כללית בשל נכסים פטורים לשנת 2000), התש"ס-2000 (ק"ת 6059, התש"ס, עמ' 91). בתקנות האמורות נקבעה חובת תשלום ארנונה לשנת 2000, בעד נכסים פטורים כאמור, בשיעור של 1% מהארנונה הכללית שהיתה משולמת ברשות המקומית אלמלא הוראות סעיפים 4 ו-5 לפקודה האמורים, וזאת בשל סיווג מתאים או סיווג דומה לנכסים הפטורים. עוד נקבע בתקנות, כי באין סיווג מתאים או סיווג דומה ברשות המקומית, תשולם בעד נכסים כאמור ארנונה כללית

² סי"ח התשנ"ג, עמ' 10.

- תיקון חוק יסודות התקציב
4. בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה 1985,³ אחרי סעיף 45 יבוא:
- "הגבלת מיזמים 45א. רשות מקומית ותאגיד נשלט בידי רשות מקומית, לא יתקשרו עם מי שאינו גוף מתוקצב או גוף נתמך, בהתקשרות ארוכת טווח לביצוע מיזם, אלא על פי היתר של שר הפנים ושר האוצר; לענין זה –
- "גוף מתוקצב" – כהגדרתו בסעיף 21;
- "התקשרות" – לרבות התקשרות נוספת המהווה המשך להתקשרות ראשונה;
- "התקשרות ארוכת טווח" – התקשרות אשר פרק הזמן לביצוע ההתחייבויות על פיה הוא 3 שנים או יותר."
- תיקון פקודת העיריות
5. בפקודת העיריות [נוסח חדש]⁴, בסעיף 274ב(ג) –
- (1) הרישה עד המילים "הצמודים לקרקע" תסומן כפסקה 1, ובסופה יבוא "או על נכס שעליו מוטלת ארנונה ושאינו קווי תשתית, המצוי באותה קרקע", ואחריה יבוא:
- "(2) על קרקע המוחזקת בידי חברת תשתית כמרווח ביטחון, בסמוך לקווי תשתית, תשולם ארנונה לפי תעריף מרבי שאינו עולה על התעריף המשולם בעיריה בשל נכס מסוג ארמה חקלאית, ולא יותר מ־0.5 שקל חדש למ"ר (להלן – התעריף המרבי); החל בשנת 2004, יהיה התעריף המרבי צמוד למיד המהירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הידוע בתחילת כל שנה.
- (2) הקטע החל במילים "לענין זה" יסומן כפסקה (3), ובה בהגדרה "קווי תשתית", במקום "קווים עיליים" יבוא "קווים עיליים, תעלות וקווים המונחים על הקרקע או קווים תת קרקעיים", ובסופה יבוא "בתוספת קרקע ברוחב 6 מטרים מכל צד של קו או תעלה כאמור; ואחריה יבוא:
- "חברת תשתית" – חברה שעיסוקה הולכה או העברה בקווי תשתית."
- תיקון פקודת המועצות המקומיות
6. בפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש]⁵, בסעיף 24א –
- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "תחולת הוראות";
- (2) במקום "סעיף 249 (א) ו־251" יבוא "סעיפים 249(א) ו־251".

ד ב ר י ה ס ב ר

- משלוש השנים שקדמו לתשלום, לפי הגבוה, בתוספת שיעורי עדכון.
- לסעיף 4
- מוצע לקבוע כי התקשרות ארוכת טווח של רשות מקומית עם גופים מהסקטור הפרטי לצורך ביצוע מיזם, תהיה טעונה אישור שר הפנים ושר האוצר, זאת בשל החשש שהרשות המקומית לא תובל, בטווח הארוך, לשאת בנטל התחייבויותיה כאמור.
- מוצע לקבוע כי ההגדרה "קווי תשתית", לצורך אי הטלת ארנונה כללית, תורחב ותכלול גם תעלות פתוחות וקווים המונחים על הקרקע, וכן מרווח ביטחון ברוחב 6 מטרים בכל צד של הקו; עוד מוצע כי שטחים המוחזקים בידי חברת תשתית מעבר ל־6 מטרים כאמור, יחויבו בארנונה בהתאם למפורט בסעיף.

³ ס"ח התשמי"ה, עמ' 60; התשי"ט, עמ' 99.

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256.

פרק ג': חקלאות

תיקון חוק
מועצת הפירות
(ייצור ושיווק)

7. בחוק מועצת הפירות (ייצור ושיווק), התשל"ג-1973⁶ -

(1) בשם החוק, במקום "הפירות" יבוא "הצמחים";

(2) בסעיף 1 -

(א) בהגדרה "המועצה", במקום "הפירות" יבוא "הצמחים";

(ב) בהגדרה "מגדל", בכל מקום, במקום "פירות" יבוא "צמחים";

(ג) במקום ההגדרות "מין של פירות" ו"פירות" יבוא:

"מין של צמחים" - כולל זן של צמחים, לסוגיהם;

"צמחים" - כמפורט בתוספת;

"ענף" - ענף המפורט בתוספת;

(3) בסעיף 2 -

(א) בסעיף קטן (א), במקום "פירות" יבוא "צמחים" ובמקום "הפירות" יבוא "הצמחים";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "הפירות" יבוא "הצמחים";

(ג) בסעיף קטן (ג), במקום "מועצת הפירות" יבוא "ועדה ענפית";

(4) בסעיף 4(ב2), במקום "נציגים של יצרני מוצרי פירות, של סוחרי פירות" יבוא "נציגים של יצרני מוצרי צמחים, של משווקי צמחים, של סוחרי צמחים, של יצואני צמחים";

(5) אחרי סעיף 10 יבוא:

"ועדות ענפיות 10א. (א) המועצה תמנה, מכין חבריה או שלא מכין חבריה, ועדה לכל ענף (בחוק זה - ועדה ענפית).

(ב) כל ועדה ענפית רשאית למנות ועדות משנה לענין מיני צמחים שבאותו ענף, כפי שתקבע (בחוק זה - ועדת משנה).

(ג) חברי ועדה ענפית ימונו מקרב נציגי המגדלים של אותו ענף ומקרב חברי המועצה, ובלבד שככל ועדה ענפית יהיו רוב חבריה מבין נציגי המגדלים של אותו ענף.

(ד) השר יקבע את מספר חברי הועדות הענפיות והועדות המשנה, תקופת כהונתם, ודרכי בחירתם וכן את סדרי הדיון של הועדות הענפיות והועדות המשנה ונהלי עבודתן.

דברי הסבר

האמורות למועצה אחת שתיקרא מועצת הצמחים. יחד עם זאת, כדי להגן על האינטרסים השונים של המגדלים בכל אחד מן הענפים, מוצע לשמור את הפרדה בין ענף הפירות וענף פרי ההדר, גם בתוך המסגרת המאוחדת של מועצת הצמחים. הפרדה זו תושג באמצעות הקמת ועדות ענפיות נפרדות, אשר להן יוקנו סמכויות לגבי אותו הענף, באופן שתהיה להן עצמאות כגביית ההיטלים, מצד אחד, ובהחלטה על השימושים בכספי ההיטלים, מצד שני.

לסעיף 7

פסקאות (1) עד (22), (24) עד (32), (34) ו-(35)

מועצת הפירות ומועצת פרי ההדר מבצעות פעילויות דומות באמצעות מנגנונים נפרדים. כפילות זו כרוכה בעלויות מיותרות המוטלות על המגדלים. כדי לחסוך בעלויות אלה, מוצע לאחד את שתי המועצות

⁶ ס"ח התשל"ג, עמ' 310; התשס"ב, עמ' 279.

(ה) בנושאים האלה נתונה הסמכות, על אף הוראות סעיף 7, לועדות הענפיות ולא למועצה:

(1) ביטוח מפני נזקי טבע ונזקי אסון טבע;

(2) הרברת זכוב הים התיכון.

(ו) המועצה תנהל תקציב נפרד לכל ועדה ענפית.

(6) בסעיף 11 -

(א) בכל מקום, במקום "הפירות" יבוא "הצמחים" ובמקום "פירות" יבוא "צמחים";

(ב) בפסקה (6), המילים "ובחוץ לארץ" - יימחקו, ואחריה יבוא:

"(7) לייצא צמחים לחוץ לארץ";

(7) בסעיף 12 -

(א) בסעיף קטן (א), במקום "ענף הפירות" יבוא "הענפים";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "הפירות" יבוא "הצמחים";

(8) בסעיף 13(א), במקום "על יכול הפירות או על המטעים" יבוא "על יכול הצמחים, על השדות או על המטעים" ובמקום "הפרי" יבוא "הצמח";

(9) בסעיף 14(א), במקום "פירות ישראל" יבוא "צמחי ישראל", במקום "הפירות" יבוא "הצמחים" ובמקום "לפרי הישראלי" יבוא "לצמח הישראלי";

(10) בכותרת פרק רביעי, במקום "פירות" יבוא "צמחים";

(11) בסעיף 20 -

(א) בכותרת השוליים, במקום "הנטיעה" יבוא "הגידול";

(ב) ברישה, במקום "לתכנון הנטיעה של פירות או של מין פירות פלוני" יבוא "לתכנון הגידול של צמחים או של מין צמחים פלוני";

(ג) בפסקה (1), במקום "הסדרת הנטיעה של מטעי פירות" יבוא "הסדרת הגידול של צמחים";

(ד) בפסקה (3), במקום "במטעי הפירות" יבוא "בגידולי הצמחים";

(ה) בפסקה (4), במקום "פירות" יבוא "צמחים";

(ו) בפסקה (5), המילה "מטעים" תימחק ובמקום "הפירות" יבוא "הצמחים";

(12) בסעיף 21 -

(א) בכותרת השוליים, במקום "הייצור והנטיעה" יבוא "הגידול";

(ב) בסעיף קטן (א), במקום "יקבע" יבוא "רשאי לקבוע", במקום "נטיעת מטעי פירות" יבוא "גידול צמחים" ובמקום "הנטיעה" יבוא "הגידול";

(ג) בסעיף קטן (ב), במקום "הנטיעה" יבוא "הגידול" ובמקום "למכסות נטיעה" יבוא "למכסות גידול";

(ד) בסעיף קטן (ג), ברישה יבוא "הפעיל שר ההקלאות את סמכותו לפי סעיף 21(ב) או לפי סעיף 22(א)", ובמקום "מטעי פירות" יבוא "צמחים".

(13) בסעיף 22 -

- (א) בסעיף קטן (א) במקום "ימנה" יבוא "רשאי הוא למנות";
(ב) בסעיף קטן (ב) במקום "מכסת נטיעה" יבוא "מכסת גידול".
- (14) בסעיף 23, בכל מקום, במקום "נטיעה" יבוא "גידול" ובמקום "הנטיעה" יבוא הגידול";
- (15) בסעיף 24, בכל מקום, במקום "נטיעה" יבוא "גידול" ובמקום "הנטיעה" יבוא "הגידול";
- (16) בסעיף 25, בכל מקום, במקום "שטחי המטעים של פירות" יבוא "שטחי הגידול של צמחים" ובמקום "שטחי מטעים" יבוא "שטחי גידול";
- (17) בסעיף 26, בכל מקום, במקום "פירות" יבוא "צמחים" ובמקום "הפירות" יבוא "הצמחים";
- (18) בסעיף 27, במקום "פירותיו" יבוא "צמחיו" ובמקום "פירות" יבוא "צמחנם";
- (19) בסעיף 28, במקום "פירות" יבוא "צמחים";
- (20) בסעיף 29, בכל מקום, במקום "פירות" יבוא "צמחים" במקום "בפירות" יבוא "בצמחים" ובמקום "הפירות" יבוא "הצמחים";
- (21) בסעיף 30, בכל מקום, במקום "פירות" יבוא "צמחים" ובמקום "הפירות" יבוא "הצמחים";
- (22) בכותרת פרק חמישי, במקום "סדרי יצוא" יבוא "הסדרת היצוא";
- (23) במקום סעיפים 31 עד 35 יבוא:

31. לא יוצא אדם, לרבות המועצה, צמחים, אלא לפי היתר מאת שר החקלאות או עובד משרד החקלאות שהשר הסמיך, ובהתאם לתקנות שהתקין השר לאחר התייעצות עם המועצה;

(24) בסעיף 36 -

(א) בסעיף קטן (א) -

(1) ברישה, במקום "המועצה" יבוא "ועדה ענפית";

דבריו הסבר

לשיפור רווחיות המגדלים ולגידול ביצוא התוצרת החקלאית.

במקביל להעברת הסמכות להסדרת היצוא מהמועצות החקלאיות לידי שר החקלאות, מוצע להעניק למועצת הירקות, למועצת הפירות ולמועצה לצמחי נוי, סמכות לפעול כיצואניות של תוצרת חקלאית, כפוף לקבלת היתר יצוא.

בהתאם לכך, מוצע לבטל את סעיפים 48 ו-49 לחוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) התשכ"ד-1963.

כן מוצע לבטל את סעיפים 31 עד 35 לחוק מועצת הפירות (ייצור ושיווק) התשל"ג-1973, ואת סעיפים 36 ו-37 לחוק המועצה לייצור ולשיווק של ירקות, התשי"ט-1959.

נוסחם של הסעיפים בחוקים אלה, שמוצע לבטלם מובא בנספח א' לדברי ההסבר.

לסעיפים 7(23), 13(1) ו-14(2), 14(3) ו-15

מועצות הייצור החקלאיות הן בעלות מניות בחברת היצוא החקלאי "אגרוסקו", המרכיזה את מרבית היצוא החקלאי.

בשנים האחרונות נפתח היצוא החקלאי לתחרות ויצואנים נוספים החלו לייצא תוצרת חקלאית. לאור פתיחת היצוא לתחרות נתונות מועצות הייצור החקלאיות במצב של ניגוד ענינים בין תפקידן הציבורי בהסדרת היצוא לבין אחזקותיהן בחברת "אגרוסקו".

לפיכך מוצע להעביר את הסמכות להסדרת היצוא מהמועצות לשר החקלאות, ובכך למנוע את ניגוד הענינים האמור, לאפשר לממשלה לפעול על פי מדיניותה לפתיחת היצוא החקלאי לתחרות, ולהביא

(2) במקום פסקה (1) יבוא:

(1) להטיל היטלים על מגדלים, משווקים מורשים או יצואנים, באותו הענף, ובלבד שהיטלים המוטלים על מגדלים, משווקים או יצואנים של מיני צמחים שהוקמה לגביהם ועדת משנה לפי סעיף 10א(ב) יוטלו לפי המלצת אותה ועדת המשנה; ההיטלים יכול שיהיו כלליים לענף או למין צמחים, ויכול שיוטלו לפי אזורים או לפי עונת שיווקם, ייעודם, מחירם, שטח גידולם, משקלם או צורת אריזתם, של הצמחים;

(3) בפסקה (2), במקום הסיפה החל במילים "המשווקים המורשים" יבוא "המשווקים המורשים, היצואנים, בתי האריזה או התעשיינים, או אחרת" ובמקום "פירות" יבוא "צמחים";

(4) בפסקה (3), במקום "משווקים מורשים ויצואנים" יבוא "משווקים מורשים, יצואנים, בתי אריזה ותעשיינים";

(ב) בסעיף קטן (ב), בכל מקום, במקום "הפירות" יבוא "הצמחים", במקום "פרי" יבוא "צמחים" ובמקום "3% יבוא" "2%";

(ג) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ג) בסעיף זה –

"תעשיין" – מי שעסקו או חלק מעסקו הוא ייצור מוצרי צמחים;

"בית אריזה" – עסק המשמש למיון, לכירור או לאריזה צמחים.";

(25) בסעיף 37, במקום סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יבוא:

"(א) כספי ההיטלים שהוטלו על ענף פלוני או על מין צמחים פלוני, לאחר ניכוי הסכום המיועד לכיסוי הוצאות המינהל של המועצה, ייוקפו לחשבון קרן מיוחדת של הענף, ואם הוטלו על מין צמחים שלגביו הוקמה ועדת משנה לפי סעיף 10א(ב), ייוקפו לחשבון קרן מיוחדת של אותו מין הצמחים; כספי הקרן המיוחדת יוצאו למטרות המשמשות את אותו ענף או את אותו מין הצמחים בלבד, אלא שהמועצה רשאית, באישור שר החקלאות ושר האוצר, להורות לוועדה ענפית –

(1) להעביר עד 10% מכספי ההיטלים האמורים לחשבון קרן כללית, לביצוע פעולות הנמששות מיני צמחים שונים;

(2) לחייב כל קרן מיוחדת בהוצאותיה למינהל לפי חלוקה בין הקרנות, כפי שתקבע המועצה;

(3) להחזיר למגדלים את היתרות של כספי ההיטלים.

(ב) כל ועדה ענפית תנהל את הקרן המיוחדת לאותו הענף וכל ועדת משנה תנהל את הקרן המיוחדת לאותו מין הצמחים.";

(26) בסעיף 39, בכל מקום, במקום "פירות" יבוא "צמחים";

(27) בסעיף 41 –

(א) בסעיף קטן (א), אחרי "הקציב המועצה יהא" יבוא "מחולק לפרקים נפרדים של כל ענף ולפרק משותף לכל הענפים, וכל פרק יהא";

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) המועצה לא תהיה מוסמכת להעביר סכומים מפרק אחד שבתקציב למשנהו."

(ג) בסעיף קטן (ב), במקום "השרים" יבוא "שר החקלאות ושר האוצר";

(28) בסעיף 52, במקום "פירות" יבוא "צמחים";

(29) בסעיף 53, במקום "פירות" יבוא "צמחים" ובמקום "הפירות" יבוא "הצמחים";

(30) בסעיף 58, במל מקום, במקום "פירות" יבוא "צמחים";

(31) בסעיף 60, במקום "פירות" יבוא "צמחים";

(32) בסעיף 63, במקום "לפירות" יבוא "לצמחים" ובמקום "הפירות" יבוא "הצמחים";

(33) במקום סעיף 64(א) יבוא:

"(א) ועדה ענפית רשאית לעשות ביטוח למגדלים באותו הענף, בין בהסכמתם ובין בלא הסכמתם, ביטוח בסיסי מפני נזקי טבע, ובלבד שכל מגדל יוכל לבחור את זהות המבטח שאצלו ייעשה הביטוח בעבורו.

(2א) החליטה המועצה לעשות ביטוח לכל המגדלים כענף פלוני בהתאם לאמור בסעיף קטן (א), רשאית המועצה להודיע למגדלים כי אם לא יודיעו לה, בתוך זמן סביר שקבעה, על זהות המבטח שבחרו, היא תעשה בעבורם ביטוח אצל מבטח פלוני, ובלבד שהמבטח האמור נבחר על ידי המועצה באמצעות מכרז פומבי שתנאיו אושרו מראש על ידי מנהל משרד החקלאות ומנהל משרד האוצר";

(34) אחרי סעיף 71 יבוא:

"ביטול פקודת 72, בטלים – פרי ההדר"

(1) פקודת הפיקוח על פרי ההדר, 1940⁷;

(2) פקודת שיווק פרי ההדר, 1947⁸;

(3) פקודת פרי ההדר (פיקוח ושיווק), התש"ח-1948⁹.

הוראות מיוחדות 73. (א) הנכסים, הזכויות וההתחייבויות, לרבות זכויות מוחשיות ושאינן מוחשיות, וכן התחייבויות מותנות, עתידיות, ידועות ובלתי ידועות (בסעיף זה – הנכסים), שערב יום התחילה

ד ב ר ו ה ס ב ר

לרוב אצל הקרן לנזקי טבע. מצב זה מעמיד את המועצות בניגוד ענינים.

לפי המוצע, המועצות יהיו רשאיות לחייב את המגדלים לעשות ביטוח מפני נזקי טבע, ואולם כל מגדל יוכל לבחור את זהות המבטח שאצלו ייערך הביטוח. לגבי מגדלים שלא בחרו מבטח כאמור – יערכו המועצות מכרז ובמסגרתו ייבחר המבטח בעבורם.

לסעיפים 7(33) עד 13(3)

מועצות הייצור החקלאיות מחזיקות במניות הקרן לנזקי טבע בחקלאות בע"מ (להלן – הקרן לנזקי טבע), שהיא המבטח העיקרי בענף ביטוח נזקי הטבע. במקביל, מחייבות המועצות את המגדלים לערוך ביטוח דרכן.

⁷ ע"ד 1940, תוס' 1, עמ' (ע) 179 (א) 224; ס"ח התשמ"ט, עמ' 30.

⁸ ע"ד 1947, תוס' 1, עמ' (ע) 204 (א) 251; ס"ח התשמ"ט, עמ' 30.

⁹ ע"ד החש"ח, תוס' א', עמ' 15; ס"ח התשי"ג, עמ' 143.

היו של המועצות הבאות (בסעיף זה – המועצות), יהיו לקנין מועצת הצמחים החל ביום התחילה, והם יירשמו בתקציב מועצת הצמחים בפרק של הענף המתאים:

(1) המועצה בהגדרתה בפקודת שיווק פרי ההדר, 1947¹⁰;

(2) מועצת הפירות כמשמעותה בסעיף 2 לחוק זה בנוסחו ערב יום התחילה.

(ב) מי שהיה עובד אחת המועצות ערב תחילתו של חוק זה יהיה עובד מועצת הצמחים החל ביום התחילה.

(ג) על אף האמור בכל דין ובכפוף לסעיף קטן (ר), לא יהיה עובד אחת המועצות שנהיה לעובד מועצת הצמחים זכאי להטבות פרישה בשל המעבר למועצת הצמחים.

(ד) הזכויות שהיו לעובד אחת המועצות ערב תחילתו של חוק זה יישמרו לו ויראו אותן כזכויות הנובעות מעבודתו במועצת הצמחים.

(ה) כל הליך משפטי שהיה תלוי ועומד, ערב תחילתו של סעיף זה, מטעם אחת המועצות או נגדה, וכן כל עילה של הליך משפטי כאמור שהיתה קיימת אותה עת, יוסיפו לעמוד בתוקפם, ויראו אותם כעומדים מטעם מועצת הצמחים או נגדה, לפי הענין; חיוב כספי הנובע מהליך משפטי כאמור ימומן אך ורק מתקציב הענף המתאים, לפי הענין.

(ו) השרים ימנו, עד ערב יום התחילה, את חברי מועצת הצמחים.

(ז) שר החקלאות ופיתוח הכפר רשאי, בהסכמת שר האוצר, לקבוע הוראות נוספות בכל ענין הנדרש לשם ביצוע הוראות סעיף זה.

(ח) בסעיף זה, "יום התחילה" – א' בתמוז התשס"ג (1 ביולי 2003):¹¹

(35) בתוספת, אחרי הכותרת "תוספת (סעיפים 1 ו-62)" תבוא כותרת משנה "ענף הפירות" ובסופה יבוא:

"ענף פרי ההדר

כל פרי ממשפחת ההדר";

8. בחוק הרשות לפיתוח חקלאי, התשמ"ח-1988 –

(1) בסעיף 1, בהגדרה "מועצה חקלאית" –

(א) פסקה (1) – תימחק;

(ב) בפסקה (4), בכל מקום, במקום "הפירות" יבוא "הצמחים";

תיקון חוק
הרשות לפיתוח
חקלאי

¹⁰ ע"ר 1947, תוס' 1, עמ' (ע) 204 (א) 251; ס"ח התשמ"ט, עמ' 30.
¹¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 106.

- (2) בסעיף 106(א) המילים "למעט אלה הנוגעים למועצה לשיווק פרי הדר" – יימחקו;
- (3) בסעיף 10(ב), המילים "למעט אלה של המועצה לשיווק פרי הדר" – יימחקו;
- (4) בסעיף 12(ב), המילים "למעט המועצה לשיווק פרי הדר" – יימחקו;
- (5) בסעיף 18(ג), המילים "למעט המועצה לשיווק פרי הדר" – יימחקו.
9. בחוק לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו, התשי"ד-1954¹², בסעיף 5(א), במקום הסיפה החל במילים "שתמנה המועצה לפיקוח על פרי הדר" יבוא "שתמנה מועצת הצמחים כמשמעותה בחוק מועצת הצמחים, התשל"ג-1973 (להלן בסעיף זה – הועדה)".
10. בחוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969¹³, בתוספת, המילים "המועצה לשיווק פרי הדר" – יימחקו.
11. בחוק המועצות למוצרי פירות וירקות (ייצור וייצוא), התשל"ג-1973¹⁴ –
- (1) בסעיף 27, המילים "לרבות המועצה לשיווק פרי הדר" – יימחקו;
- (2) בסעיף 38 –
- (א) בסעיף קטן (א), במקום "שהמועצה לשיווק פרי הדר" יבוא "שמועצת הצמחים";
- (ב) בסעיף קטן (ב), במקום "המועצה לשיווק פרי הדר" יבוא "מועצת הצמחים";
- (ג) בסעיף קטן (ג), אחרי ההגדרה "שנה קובעת" יבוא "לענין זה, מועצת הצמחים" – כמשמעותה בחוק מועצת הצמחים, התשל"ג-1973.
12. בחוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985¹⁵ –
- (1) בסעיף 26(4), במקום "הפירות" יבוא "הצמחים";
- (2) בתוספת, במקום "מועצת הפירות" יבוא "מועצת הצמחים".
13. בחוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק), התשכ"ד-1963¹⁶ –
- (1) בסעיף 3 –
- (א) בסעיף קטן (3), המילים "ובחוץ לארץ" – יימחקו;

דברי הסבר

- לסעיפים 8 עד 12 ולסעיף 15(1) לפיכך, מוצע לתקן את החוקים האלה בהתאם:
- לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו, התשי"ד-1954, חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969, חוק המועצות למוצרי פירות וירקות (ייצור וייצוא), התשל"ג-1973, חוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985, וחוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק), התשל"ד-1963.

בעקבות תיקון חוק מועצת הפירות (ייצור ושיווק), התשל"ג-1973, כמוצע בסעיף 7. נדרשים תיקוני חקיקה בחוקים המתיוחסים למועצת הפירות, כדי להתאימם לתיקון האמור.

¹² ס"ח התשי"ד, עמ' 137; התשכ"ח, עמ' 56.
¹³ ס"ח התשכ"ט, עמ' 144; התשי"ס, עמ' 100.
¹⁴ ס"ח התשל"ג, עמ' 292; התשנ"א, עמ' 31.
¹⁵ ס"ח התשמ"ו, עמ' 31.
¹⁶ ס"ח התשכ"ד, עמ' 12; התשנ"ח, עמ' 142.

(ב) בסעיף קטן (4) המילים "ובחוץ לארץ" – יימחקו;

(ג) אחרי סעיף קטן (8) יבוא:

"(9) לייצא תוצרת הלול לחוץ לארץ";

(2) במקום סעיפים 48 ו-49 יבוא:

"הסדרת הייצוא 48. לא ייצא אדם, לרבות המועצה, תוצרת הלול, אלא לפי היתר מאת שר החקלאות או עובד משרד החקלאות שהשר הסמיך, ובהתאם לתקנות שהתקין השר לאחר התייעצות עם המועצה";

(3) אחרי סעיף 56 יבוא:

56א. (א) המועצה רשאית לבטח מגדלים, בין בהסכמתם ובין בלא הסכמתם, ביטוח בסיסי מפני נזקי טבע, ובלבד שכל מגדל יוכל לבחור את זהות המבטח שאצלו ייערך הביטוח בעבורו

"ביטוח מפני נזקי טבע"

(ב) החליטה המועצה לערוך ביטוח לכל המגדלים בהתאם לאמור בסעיף קטן (א), רשאית המועצה להודיע למגדלים כי אם לא יודיעו לה, בתוך זמן סביר שקבעה, על זהות המבטח שבחרו, היא תערוך בעבורם ביטוח אצל מבטח פלוני, ובלבד שהמבטח האמור נבחר על ידי המועצה באמצעות מכרז פומבי שתנאיו אושרו מראש על ידי מנהל משרד החקלאות והממונה על התקציבים.

(ג) ביטוח המועצה את המגדלים כאמור בסעיף זה, תהיה היא רשאית, בהסכמת המבוטחים, לתבוע את הנזקים שנגרמו להם ולתת בשמם כל כתב ויתור, אישור או הצהרה השייכים לאותו ביטוח.

14. בחוק המועצה לייצור ולשיווק של ירקות, התשי"ט-1959¹⁷ –

(1) בסעיף 3, במקום פסקה (3) יבוא:

"(3) לייצא ירקות לחוץ לארץ";

(2) סעיפים 36 ו-37 – בטלים;

(3) אחרי סעיף 40 יבוא:

"הסדרת הייצוא 40. לא ייצא אדם, לרבות המועצה, ירקות, אלא לפי היתר מאת שר החקלאות או עובד משרד החקלאות שהשר הסמיך, ובהתאם לתקנות שהתקין השר לאחר התייעצות עם המועצה";

15. בחוק המועצה לצמחי נוי (ייצוא ושיווק), התשל"ו-1976¹⁸ –

(1) בסעיף 1, בסיפא, במקום "בחוק מועצת הפירות" יבוא "בחוק מועצת הצמחים";

(2) במקום סעיף 3 יבוא:

"הסדרת הייצוא 3. לא ייצא אדם, לרבות המועצה, צמחי נוי, אלא לפי היתר מאת שר החקלאות או עובד משרד החקלאות שהשר הסמיך, ובהתאם לתקנות שהתקין השר לאחר התייעצות עם המועצה."

תיקון חוק המועצה לייצור ולשיווק של ירקות

תיקון חוק המועצה לצמחי נוי

¹⁷ ס"ח התשי"ט, עמ' 222.
¹⁸ ס"ח התשל"ו, עמ' 277.

16. תחילתו של פרק זה ביום א' בתמוז התשס"ג (1 ביולי 2003).

פרק ג' - תחילה

פרק ד': עידוד השקעות הון

17. בחוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959¹⁹ (להלן - חוק לעידוד השקעות הון) -

תיקון חוק לעידוד השקעות הון

(1) בסעיף 18(א), במקום "כ"ו בטבת התשס"ג (31 בדצמבר 2002)" יבוא "ד' בטבת התשס"ד (31 בדצמבר 2003)";

(2) בסעיף 40 ח -

(א) בכותרת השוליים, במקום "מועד תשלום" יבוא "מועדי תשלום";

(ב) בסעיף קטן (א)(1), במקום הרישה "מענק ההשקעה, למעט החלק שתשלומו עוכב על פי סעיף 40ט ישולם" יבוא "שלושים אחוזים ממענק ההשקעה, למעט החלק שתשלומו עוכב על פי סעיף 40ט (להלן - החלק הראשון של מענק ההשקעה), ישולם";

(ג) בסעיף קטן (ב), במקום "מענק השקעה" יבוא "החלק הראשון של מענק ההשקעה";

(ד) בסופו יבוא:

"(ד) (1) יתרת מענק ההשקעה תשולם בהתאם להוראות סעיף קטן זה במשך תקופה של שבע שנים, שתחילתה במועד שיבקש בעל המפעל המאושר.

(2) מדי שנה ישולם חלק מיתרת מענק ההשקעה בהתאם לעמירתו של בעל המפעל המאושר ביעדי התעסוקה עד לאותה שנה וכפי שיוכיח להנחת דעתו של המנהל, והכל כאמור בפסקה (3).

(3) המנהל יקבע מדי שנה, על פי אמות מידה שתקבע המינהלה באישור השרים, את החלק מיתרת מענק ההשקעה שישולם באותה

דברי הסבר

לפסקאות (2) ו-(11א)

לסעיף 16

תקציב המענקים הממשלתיים למפעלים מאושרים הניתנים לפי חוק עידוד השקעות הון עומד על כמיליארד שקלים חדשים לשנה; אחת ממטרותיו העיקריות של חוק עידוד השקעות הון היא משיכת מפעלים לאזורי פריפריה, לשם פיזור אוכלוסין ויצירת מקומות עבודה באזורים אלו, וההגנה על הרווחיות המרכזיים העומדים לנגד עיני המינהלה כבואה לידן בתכנית השקעה המוצגת לפנייה.

לצורך קבלת מענק ממשלתי, על היזם להגיש למינהלה תכנית עסקית מפורטת, במסגרת הבקשה לאישור תכנית ההשקעה; המינהלה רגה בתכנית השקעה על בסיס התחזיות שמציג לפנייה היזם לגבי מספר העובדים שיועסקו במפעל, המכירות, הרווחיות הצפויה ועוד; מצב זה יוצר תמריץ לניפוח התחזיות ולהצגת תרחישים אופטימיים על ידי יזמים, המעוניינים שתכניתם תאושר ושהשקעתם תוכה במענקים ממשלתיים ובהטבות המס הניתנים על פי חוק עידוד השקעות הון כאמור.

מוצע לקבוע את מועד תחילתו של פרק זה ביום 1 ביולי 2003, וזאת כדי לאפשר התארגנות של משרד התקלאות לקראת השינויים.

לסעיף 17

לפסקאות (1), (6) ו-(11א)

בהתאם להוראות חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959 (להלן - חוק עידוד השקעות הון), רשאית מינהלת מרכז השקעות (להלן - המינהלה) לאשר תכניות עד לתום שנת 2002 בלבד.

מוצע להאריך את התקופה האמורה בשנה נוספת, עד לתום שנת 2003.

¹⁹ ס"ח התשי"ט, עמ' 234; התשס"ב, עמ' 146 ועמ' 220.

שנה לבעל המפעל המאושר באופן יחסי לעמידת המפעל המאושר ביעדי התעסוקה עד לאותה שנה, ובלבד שהלק המענק כאמור לא יעלה על השיעורים האלה:

(א) בשנה הראשונה - עד עשרה אחוזים מגובה מענק ההשקעה;

(ב) בשנה השנייה - עד עשרים אחוזים מגובה מענק ההשקעה, בניכוי שיעור המענק ששולם על פי פסקה זו בשנה הראשונה;

(ג) בשנה השלישית - עד שלושים אחוזים מגובה מענק ההשקעה, בניכוי שיעורי המענקים ששולמו על פי פסקה זו עד לשנה האמורה;

(ד) בשנה הרביעית - עד ארבעים אחוזים מגובה מענק ההשקעה, בניכוי שיעורי המענקים ששולמו על פי פסקה זו עד לשנה האמורה;

(ה) בשנה החמישית - עד חמישים אחוזים מגובה מענק ההשקעה, בניכוי שיעורי המענקים ששולמו על פי פסקה זו עד לשנה האמורה;

(ו) בשנה השישית - עד שישים אחוזים מגובה מענק ההשקעה, בניכוי שיעורי המענקים ששולמו על פי פסקה זו עד לשנה האמורה;

(ז) בשנה השביעית - עד שבעים אחוזים מגובה מענק ההשקעה, בניכוי שיעורי המענקים ששולמו על פי פסקה זו עד לשנה האמורה;

ד כ ר ו ה ס ב ר

מוצע על כן לשנות את שיטת תשלום המענקים הממשלתיים הניתנים לפי החוק, כך שתיעשה בשני שלבים: בשלב הראשון יהיה המפעל המאושר זכאי למענק בגובה של 30% מהמענק הנגיד לו כיום, על פי ההתקדמות בביצוע ההשקעה. בשלב השני, יהיה המפעל המאושר זכאי ליתרון המענק באופן יחסי לעמידתו ביעדי התעסוקה, שאותם הציג בפני המינהלה לצורך אישור התכנית; תשלומי השלב השני יחלו בשנה שבה ייבחר היזם, וישולמו לשיעורין במשך שבע שנים; תשלומי המענק כאמור יישאו הצמדה בעד התקופה שבין מועד ביצוע התכנית לבין המועד שבו ישולמו בפועל למפעל המאושר.

שיטת התשלומים המוצעת חשפה באופן משמעותי את אמינות התחזיות המוגשות למינהלה, ועל ידי כך את איכות קבלת ההחלטות המתקבלות על ידה: כמו כן, בדרך זו המדינה לא תסכן יותר מ-30% מהמענק בטרם תברר אם התכנית אכן משיגה את יעדיה, ובראשן אח יעד התעסוקה.

כתוצאה מכך, מקבלת המינהלה לידיה במקרים רבים מידע מוטע, שאינו מאפשר לה לבחון את הבקשות המוגשות לה באופן יעיל וראוי.

יתירה מזו, מפעלים רבים אשר זוכים במענק השקעה אינם עומדים בפועל בתכנית ההשקעה שהציגו לצורך אישור התכנית, והגידול במספר העובדים בפועל, או בפרמטרים אחרים, קטן בהרבה בהשוואה לתחזיות המוקדמות שמציגים היזמים.

במסגרת 'סקר הסקרים', שבוצע בעבור מרכז ההשקעות, נבדק מדרגם של תכניות מהשנים 1990 עד 1992 אשר ממנו עולה, כי הגידול במספר העובדים בפועל לעומת התחזיות המוקדמות עמד על 44%, במכירות - 55% וביצוא - 54% בלבד. כמו כן, מרכז ההשקעות נאלץ להתמודד עם מספר לא מבוטל של מקרי הונאה, שניתן למנעם אלמלא השיטה הנהוגה, ולפיה רוב המענק משולם ליזם עוד בטרם החל המפעל להעסיק עובדים; במקרים מעין אלה מתקשה המדינה בהשבת המענקים ותקציב רב יורד לטמיון.

(4) תשלומי יתרת מענק ההשקעה ישולמו בתוספת הפרשי הצמדה, כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961²⁰, מיום ביצוע התכנית, כאמור בסעיף קטן (א2), ועד יום התשלום לבעל המפעל המאושר;

(5) בסעיף קטן זה, "יערי התעסוקה" – פירוט יעדו התעסוקה, הצפויים מביצוע התכנית, כפי שהצהיר עליהם בעל המפעל המאושר במסגרת הבקשה למינהלה לאישור התכנית, וכפי שאושרה על ידי המינהלה;

(3) בסעיף 42 ברישה, במקום "הזכאי" יבוא "הנמצא באזור פיתוח א' או באזור פיתוח ב', והזכאי";

(4) בסעיף 43, אחרי "שבמפעל מאושר" יבוא "הנמצא באזור פיתוח א' או באזור פיתוח ב'";

(5) בסעיף 45(א) ברישה, אחרי "מפעל" יבוא "הנמצא באזור פיתוח א' או באזור פיתוח ב'";

(6) בסעיף 47(א) ברישה, במקום "כ"ו בטבת התשס"ג (31 בדצמבר 2002)" יבוא "ו' בטבת התשס"ד (31 בדצמבר 2003)";

(7) בסעיף 51(ב), פסקה (3) – תימחק;

(8) סעיף 51(1) – בטל;

(9) בסעיף 52(א), אחרי "מפעל מאושר" יבוא "הנמצא באזור פיתוח א' או באזור פיתוח ב'";

(10) בסעיף 53 –

(א) בהגדרה "חברה תעשייתית בהשקעת חוץ", בפסקה (3), אחרי "למפעלים מאושרים" יבוא "הנמצאים באזור פיתוח א' או באזור פיתוח ב'" ובפסקה (4), אחרי "שהיא בעלת מפעל מאושר" יבוא "הנמצא באזור פיתוח א' או באזור פיתוח ב'";

ד ב ר י ה ס ב ר

ברכוש קבוע באזור עדיפות לאומית ב' יום שמפעלו ממקום באזור שאיננו אזור עדיפות לאומית א' או אזור עדיפות לאומית ב' (להלן – אזור אחר), אינו זכאי לקבלת מענק השקעה.

במסגרת מסלול הטבות החלופי מוענקות ליוזם הטבות גבוהות יותר מאשר במסגרת מסלול המענקים בשיעורי מס חברות; כמו כן, מפעלים מאושרים באזור אחר זכאים לשתי שנות פטור מלא ולחמש שנות פטור חלקי מתשלום מס חברות.

כאמור, אחת ממטרותיו העיקריות של חוק עידוד השקעות הון היא משיכת מפעלים לפריפריה, וביניהם מפעלים עתירי טכנולוגיה המעסיקים עובדים בעלי שבר גבוה מהממוצע במשק. אלא שבפועל מרבית המפעלים המאושרים שהם מפעלים עתירי טכנולוגיה ממוקמים

לפסקאות (3) עד (5) ו-7 עד (10)

חוק עידוד השקעות הון מעמיד בפני היוזם בחירה בין שני מסלולי הטבה, במסגרת הגשת בקשה לקבלת מעמד של מפעל מאושר: מסלול מענקים ומסלול הטבות חלופי; ההטבות המוענקות ליוזמים במסגרת שני מסלולי ההטבה מסתכמות בהיקף שנתי ממוצע של למעלה משני מיליארד שקלים חדשים בשנה.

במסגרת שני המסלולים האמורים מוענקים ליוזם הטבות במס הכוללות פחת מואץ, מס ריביירנד מופחת ופטורים והנחות במס חברות.

כמו כן, במסגרת מסלול המענקים ניהנים ליוזם מענקי השקעה בגובה של 24% מהשקעתו ברכוש קבוע באזור עדיפות לאומית א' ובגובה של 10% מהשקעתו

²⁰ סי' התשב"א, עמ' 192; התשס"א, עמ' 206.

(ב) בהגדרה "חברה עתירת השקעות חוץ", בפסקה (1), אחרי "מפעל מאושר" יבוא "הנמצא באזור פיתוח א' או באזור פיתוח ב";

(11) בסעיף 94(א) -

(א) בפסקה (א5), במקום "כ"ו בטבת התשס"ג (31 בדצמבר 2002)" יבוא "ו' בטבת התשס"ד (31 בדצמבר 2003)";

(ב) בפסקה (6), במקום "הגיש בקשה לקבלת המענק" יבוא "הגיש בקשה לקבלת החלק הראשון של המענק כאמור בפסקה (1) של סעיף 40(א)".

18. סעיף 40 בחוק לעידוד השקעות הון בנוסחו בסעיף 17 יחול על תכנית שאושרה לון - תחילה עידוד השקעות הון - תחילה

לאחר תחילתו של חוק זה.

פרק ה': ביטוח לאומי ובריאות

19. בחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980²¹ (להלן - חוק הבטחת הכנסה) - תיקון חוק הבטחת הכנסה

(1) בסעיף 1 -

(א) בהגדרה "בני זוג", במקום הסיפה המתחילה במילים "החיים חיי משפחה" יבוא "הידועים בציבור כבני זוג ומתגוררים יחדיו", ופסקאות (1) ו" (2) - יימחקו;

ד ב ר ו ה ס ב ר

ההטבות, והטבות במס על פי סעיף 47 ביתרת תקופת ההטבות.

(ז) חברה בעלת מפעל מאושר שהוא מפעל תעשייתי הנמצא באזור שאינו אזור פיתוח א' או ב, ואשר אינה זכאית למענק בשל, תהא זכאית בשל הכנסתה החייבת שהושגה מאותו מפעל להטבות הקבועות בסעיף קטן (כא3), אם המינהלה אישרה את תכניתה לענין זה.

לסעיף 18

מוצע לקבוע כי תחולתו של סעיף 17 המוצע תהיה על תכניות שיאושרו אחרי תחילתו של החוק המוצע.

לסעיף 19

לפסקה (1)

מוצע לתקן את סעיף ההגדרות בחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980 (להלן - חוק הבטחת הכנסה), כך שיובהר בו כי ההגדרה "בני זוג" כוללת גם איש ואישה הידועים בציבור כבני זוג ומתגוררים יחדיו, וכן להוסיף בו הגדרה אחידה למונח "עולה חדש" בכל הקשור לחוק הבטחת הכנסה.

במרכז הארץ ומיעוטם ממוקמים בפריפריה. כך למשל, רק 12% מהמפעלים הממוקמים בפריפריה שתכניתם אושרה במהלך שנת 1999 היו מפעלים עתירי טכנולוגיה לעומת 69% מהמפעלים באזור מרכז הארץ.

בשנים האחרונות גרל בהתמדה מספר התכניות המאושרות במסלול ההטבות החלופי באזור אחר; עיקר הביקוש לאישור תכניות כאמור מוגש על ידי חברות היי-טק, המאופיינות מחד גיסא בהשקעת הון נמוכה ומאידך גיסא בסיכויי רווח גדולים.

מוצע על כן לבטל את מסלול ההטבות החלופי למפעלים במרכז הארץ ולהמשיך ולהעניקו באזורי עדיפות לאומית בלבד; הביטול המוצע יעודד מפעלים רבים, במיוחד מפעלים עתירי טכנולוגיה, להעתיק את מיקומם לפריפריה.

זהו נוסחו של סעיף 61(ב3) ו" (ז) לחוק עידוד השקעות הון, שמוצע לבטלו:

"מסלול הטבות חלופי

... 51

(ב) ...

(3) אם המפעל נמצא באזור אחר - פטור ממס במשך שנתיים מתחילת תקופת

²¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 30; התשס"ב, עמ' 152.

(ב) אחרי ההגדרה "נקודת קצבה" יבוא:

"עולה חדש" - מי שטרם מלאו 5 שנים מיום שהתקיים בו אחד מאלה:

- (1) נכנס לראשונה לישראל כאשר עולה לפי חוק השבות, התשי"ז-1950²² (להלן - חוק השבות);
- (2) ניתנה לו תעודת עולה לפי חוק השבות;
- (3) ניתנה לו תעודה של אזרח עולה מהמשרד לקליטת עליה;
- (4) נכנס לישראל באשרה א/5 לפי תקנות הכניסה לישראל, התשל"ד-1974²³, אם הוא זכאי לסל קליטה מהמשרד לקליטת עליה²⁴;

(2) בסעיף 2 -

(א) בסעיף קטן (א) -

(1) ברישה, במקום "עשרים שנה" יבוא "עשרים וחמש שנים";

(2) בפסקה (1), בסופה יבוא:

"ובלבד שהקביעה כי הוא אינו ניתן להשמה בעבודה כלשהי תיעשה בידי אחד מהמפורטים בפסקאות משנה (א) עד (ד), ותהיה לתקופה שלא תעלה על התקופה שקבע השר לענין זה:

(א) מרכז לאבחון מתמכרים לסמים שאישר השר;

(ב) מוסד כהגדרתו בחוק הפיקוח על מוסדות לטיפול במשתמשים בסמים, התשנ"ג-1993²⁴;

ד ב ר י ה ס ב ר

לכ"ס 49,300 בסוף שנת 2001. גידול זה נובע גם ממדיניות הועדות בלשכות שירות התעסוקה לקבוע כבלתי ניתן להשמה גם את מי שלדעת הועדה אין לו סיכוי למצוא עבודה, בלא קשר ליכולתו לעבוד.

אלה שהוגדרו כבלתי ניתנים להשמה אינם מחויבים להתייצב בלשכת שירות התעסוקה כדי לחפש עבודה, ובשל כך מתקשים, בין השאר, לחזור לשוק העבודה.

לפיכך, מוצע שלא ייקבע לגבי אדם שהוא אינו ניתן להשמה בעבודה כלשהי, אלא אם כן המדובר במי שמכור לסמים או לאלכוהול, או במי שנתון לפיקוחו של קצין מבחן, וכי גם לגבי אלה, הקביעה כי הם אינם ניתנים להשמה תהא קצובה בזמן. מוצע כי מי שנקבע לגביו בעבר כי אינו ניתן להשמה בעבודה כלשהי ייראה ככזה עד לתום תקופת הקביעה האמורה או עד ליום א' בתמוז התשס"ג (1 ביולי 2003), לפי המוקדם, אלא אם כן נקבע לגביו קודם לכן כי הוא ניתן להשמה בעבודה.

לפסקה (2)

לפסקאות משנה (א)(1), (ב) ו-(ג) ולפסקה (12) - התוספת הראשונה המוצעת

מוצע לקבוע כי הזכאות לגמלת הבטחת הכנסה תינתן, ככלל, למי שעומד בתנאי חוק הבטחת הכנסה ושמלאו לו עשרים וחמש שנים.

מי שטרם מלאו לו עשרים וחמש שנים יהא זכאי גם הוא לגמלת הבטחת הכנסה אם התמלא בו תנאי מן התנאים המפורטים בתוספת הראשונה המוצעת, ומי שמלאו לו עשרים שנים וטרם מלאו לו עשרים וחמש שנים יהא זכאי לגמלת הבטחת הכנסה (בשיעור מופחת) אם הוכיח שעשה כל שביכולתו כדי להשתלב בעבודה התואמת את מצב בריאותו ואת כושרו הגופני.

לפסקת משנה (א)(2) ולסעיף 20(ב)

בשנים האחרונות הל גידול חד במספר מקבלי גמלת הבטחת הכנסה שנקבע לגביהם כי אינם ניתנים להשמה בעבודה כלשהי, מכ"ס 32,500 איש בשנת 1998

²² סי"ח התשי"ז, עמ' 159.

²³ ק"ת התשל"ד, עמ' 1517; התשס"ב, עמ' 207.

²⁴ סי"ח התשנ"ג, עמ' 126.

(ג) מרכז לטיפול באלכוהוליסטים המצוי בפיקוח משרד העבודה והרווחה;

(ד) קצין מבחן, לגבי מי שנתון לפיקוחו לפי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996²⁵;

(3) בפסקה (5) במקום "7" יבוא "2";

(4) פסקה (6) – תימחק;

(ב) בסעיף קטן (ג), במקום "שאיך" יבוא "שמלאו לו עשרים וחמש שנים ושאיך" והסיפה המתחילה במילים "לרבות לתושב ישראל" – תימחק;

(ג) בסופו יבוא:

"(ד) (1) ילד תושב ישראל שהתקיים בו האמור בפסקה (1) של התוספת הראשונה, זכאי לגמלה, אף אם אין מתקיים בו האמור בסעיף קטן (א), כל עוד מתקיימים בו התנאים שבפסקה (1) האמורה.

(2) תושב ישראל שמתקיים בו האמור בפסקאות (2) ואילך של התוספת הראשונה, ושאלו מלאו לו עשרים וחמש שנים היה זכאי לגמלה, זכאי לגמלה אף אם טרם מלאו לו 25 שנים, כל עוד מתקיימים בו התנאים הנקובים לגביו בתוספת הראשונה.

(ה) השר, שר המשפטים ושר האוצר כאחד (בסעיף קטן זה – השרים) יקבעו כללים ומבחנים לזכאות לגמלה לתושב ישראל שמלאו לו עשרים שנים אך טרם מלאו לו עשרים וחמש שנים, ושמתיימים בו שניים אלה:

(1) אילו מלאו 25 שנים היה זכאי לגמלה;

(2) הוא הוכיח באופן ובתנאים שקבעו השרים, להנחת דעתו של מי שקבעו לענין זה, כי עשה כל שביכולתו כדי להשתלב בעבודה התואמת את מצב בריאותו וכושרו הגופני;

(3) בסעיף 5 –

(א) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) הגמלה לזכאי שאין לו הכנסה תהיה בסכומים המוזכרים לפי התוספת השניה, בהתאם להרכב משפחתו, כדלקמן:

(1) למי שמשתלמת לו קצבת זקנה או קצבת שאירים לפי פרק י"א בחוק הביטוח ולמי שמשתלמת לו קצבת תלויים לפי סימן ח' בפרק ה' בחוק הביטוח – בשיעורים הנקובים בטור א' בתוספת השניה, לפי הענין, כשהם מוגדלים ב-7%;

ד ב ר י ה ס ב ר

להתייצב בלשכת שירות התעסוקה ולחפש עבודה, כדי להיות זכאים לגמלה.

מוצע לתקן את הכלל האמור, ולקבוע כי אמהות או הורים יחידים כאמור יהיו פטורים מחובת ההתייצבות בלשכת שירות התעסוקה כל עוד לא מלאו לילדם שנתיים.

לפסקאות משנה (3)(א) ו-(4)

חוק הבטחת הכנסה, בסעיפים 2(א)5 ו-6(6), קובע כי אם או הורה יחיד שיש בהחזקתם ילד שטרם מלאו לו 7 שנים, ואם האם היא אלמנה – שטרם מלאו לו 18 שנים (ובנסיבות מסוימות – אף למעלה מכך), אינם מחויבים

²⁵ ס"ח התשנ"ו, עמ' 338; התש"ס, עמ' 30.

(2) למי שלא משתלמת לו קצבה כאמור בפסקה (1) -

(א) אם טרם מלאו לו 55 שנים - בשיעורים הנקובים בטור ב' בתוספת השניה, לפי הענין;

(ב) אם מלאו לו 55 שנים - בשיעורים הנקובים בטור ג' בתוספת השניה, לפי הענין;

(3) להורה יחיד - לפי הפרטים 7 או 8 בתוספת השניה, לפי הענין;

(ב) במקום סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ד) לענין סעיף זה יראו כהורה יחיד גם הורה, שיש עמו יילד שטרם מלאו לו 18 שנים, אם אותו הורה זכאי לגמלה בנפרד מכן זוגו מכוח התקנות לפי סעיף 4(ב) לענין בני זוג החיים בנפרד, שאינם מכלכלים זה את זה או שאחד מהם נמצא במעצר או במאסר."

(ג) אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:

"(ה) השר, שר המשפטים ושר האוצר כאחד (בסעיף קטן זה - השרים) יקבעו את שיעור הגמלה שתשולם למי שזכאי לגמלה לפי סעיף 2(ה), ובלבד שהשיעור כאמור לא יפחת מ-50% ולא יעלה על 80%, משיעור הגמלה שהיתה משתלמת לאותו זכאי לפי הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) אילו הוראות סעיף קטן (א) היו חלות לגביו; שיעור הגמלה לפי סעיף קטן זה ייקבע בהתחשב בהכנסתו של הזכאי ובהכנסת הוריו."

(ד) בסעיף קטן (ו), אחרי "באותו סעיף" יבוא "או בשל כך שהוא אינו זוכה בהגדרתו בחוק המזונות";

(4) בסעיף 6 -

(א) בסעיף קטן (א), במקום "התוספת" יבוא "התוספת השניה או התוספת הרביעית";

ד ב ר י ה ס ב ר

ואם הם משתכרים שכר נמוך - שלא להגדיל את שכרם.

מוכן כי מצב זה אינו רצוי, והוא אף מנוגד לעיקרון המנחה העומד, בין השאר, בבסיס מערכת הבטחת ההכנסה, שהוא מתן תמריצים להשתלבות בשוק העבודה, תוך חתירה מתמרת להגדלת ההשתלבות מעבודה ולהקטנת התלות בקצבאות קיום מתמשכות.

לפיכך, מוצע לשנות את מבנה גמלאות הבטחת ההכנסה, כך שיעלה בקנה אחד עם העיקרון האמור, תוך התאמת גובה ומבנה הקצבאות לצורך בהפחתת ההוצאות בתקציב המדינה. ההתאמה האמורה מבטיחה כי הכנסתו הפנויה של מקבל קצבת הבטחת הכנסה המשתכר מעבודה תגדל ככל שיגדל שכרו מעבודה, בניגוד למצב הקיים כיום.

יחד עם זאת, מוצע שלא לשנות את גובה ומבנה גמלת הבטחת הכנסה המשתלמת למי שמלאו לו או לכן זוגו 55 שנים, ולהבהיר בחוק הבטחת הכנסה כי שיעור

במסגרת הצעה זו, מוצע לבטל את פסקה (6) בסעיף 2(א) בחוק הבטחת הכנסה, שזו לשונה:

"(6) היא אלמנה ואם לילד הנמצא עמה ובהחזקתה";

לפסקאות (3) עד (7) ו-(11) ולפסקה (12) - התוספות השניה עד הרביעית המוצעות

במהלך למעלה מעשרים השנים שחלפו מאז חקיקת חוק הבטחת הכנסה בוצעו בו תיקונים רבים, במישורין ובעקיפין, שהביאו לגידול של למעלה מ-50%, ביוחס לשכר הממוצע במשק, במקצת הגמלאות המשולמות על פי, ויצרו בו תנאים שבשלהם השתלבות של מקבל קצבת הבטחת הכנסה בשוק העבודה - אף אם המדובר בעבודה ברמת שכר נמוכה - אינה מגדילה את ההכנסה החודשית נטו העומדת לרשותו, ובחלק מן המקרים אף מקטינה אותה. בנסיבות אלה, נוצר למקבלי הקצבה תמריץ רב עצמה שלא להשתלב בשוק העבודה.

(ב) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) היה שיעור הגמלה המחושב לבני הזוג לפי נתוני האישיים של אחד מבני הזוג גבוה משיעור הגמלה המחושב לבני הזוג לפי נתוני האישיים של בן הזוג האחר – תשולם לבני הזוג הגמלה בשיעור הגבוה מביניהם";

(5) בסעיף (ג), אחרי "על זכאי" יבוא "שמשתלמת לו גמלה לפי פסקה (א2) של סעיף 5(א) ועל זכאי" ובמקום "אחד מהם הגיע לגיל האמור" יבוא "באחד מהם התקיים האמור בסעיף קטן זה";

(6) בסעיף 12 –

(א) במקום כותרת השוליים יבוא "ניכויים לענין מי שמלאו להם 55 ולענין מקבלי קצבאות שאירים או תלויים";

(ב) בסעיף קטן (א), ברישה, במקום "ההכנסה לענין סעיף 5" יבוא "הכנסתו לענין סעיף 5 של מי שמשתלמת לו גמלה לפי פסקאות (1) ו-(2) של סעיף 5(א)";

(ג) בסעיף קטן (ג), ברישה, במקום "לענין סעיף קטן (א1) ו-(2)" יבוא "לענין סעיף זה וסעיף 12א";

(7) אחרי סעיף 12 יבוא:

"ניכויים לענין 12א. (א) בחישוב הכנסתו לענין סעיף 5 של מי שמשתלמת לו זכאים אחרים גמלה לפי פסקה (א2) של סעיף 5(א) ינוכו –

(1) סכום השווה ל-5% מהשכר הממוצע – מתגמול וכן מהכנסתו של כל עובד או עובד עצמאי מהמקורות המפורטים בסעיף (1) ו-(2) לפקודה אם הוא יחיד, וסכום השווה ל-7% מהשכר הממוצע מתגמול וכן מהכנסתו כאמור אם יש לו בן זוג או שבהחזקתו ילד;

(2) סכום השווה לשיעור המחושב לפי התוספת השלישית, בהתאם להרכב משפחתו של הזכאי, מתגמול וכן מהכנסה מהמקורות המפורטים בסעיף (1) ו-(2) לפקודה, לאחר שנוכה מהם הסכום האמור בפסקה (1);

(3) סכום השווה ל-5% מהשכר הממוצע – מהכנסה שמקורה בקצבה המשולמת מכוח חיקוק, דיני חוץ, הסכם קיבוצי או חוזה עבודה, למעט קצבה לפי חוק הביטוח אם הזכאי הוא יחיד, וסכום השווה

ד ב ר י ה ס ב ר

לבני זוג, להוסיף הוראות מעבר לענין מי שיוסיף לקבל את שיעור הגמלה המוגדל, ולהחליף את התוספת לחוק האמור (בתוספות השניה והרביעית המוצעות). נוסח סעיפים 5(א) ו-(ד) ו-6(ב) ונוסח התוספת, המוחלפים כאמור, מובא בנספח ב' לדברי ההסבר.

הגמלה המשתלמת לבני זוג יחושב על פי נתוני האישיים של בן הזוג שנתוניו האמורים מביאים לקביעת שיעור גמלה גבוה יותר.

לשם כך מוצע לתקן את הוראות סעיפים 5 ו-6 בחוק הבטחת הכנסה, שענינם שיעור הגמלה וגמלה

ל-7% מהשכר הממוצע מהכנסה כאמור אם יש לזכאי בן זוג או שבהחזקתו ילד.

(ב) הסכומים שינוכו לפי סעיף קטן (א1) ו-(3) לא יעלו על סכום השווה ל-5% מהשכר הממוצע – ליחיד, ועל סכום השווה ל-7% מהשכר הממוצע – ליחיד שבהחזקתו ילד או לשני בני זוג.”

(8) בסעיף 14א, אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:

”(ו) שהה זכאי לגמלה מחוץ לישראל 183 ימים לפחות במהלך 12 חודשים רצופים, יראו אותו כמי שנמצא מחוץ לישראל כל עוד לא תמו 12 חודשים רצופים שבהם שהה בישראל 183 ימים לפחות, ובתקופה שבה שהה בישראל כאמור יראו בן זוגו, לענין ההוראות לפי חוק זה, כיחיד; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על מי שהיה תושב ישראל ונמצא בישראל 24 חודשים רצופים לפני הגשת תביעתו, ועל עולה חדש – אם היה תושב ישראל ונמצא בישראל 12 חודשים לפחות לפני הגשת תביעתו.”

(9) בסעיף 15, האמור בו יסומן ”(א)” ובו, במקום ”למחצית השכר הממוצע” יבוא ”לשכר הממוצע” ואחריו יבוא:

”(ב) הזכאי למענק פטירה לפי סעיף זה וכן למענק פטירה לפי סעיף 310 בחוק הביטוח, בידו הכרירה לקבל אחד מהם.”

(10) בסעיף 23, לפני ”297א” יבוא ”2א”;

(11) אחרי סעיף 30 יבוא:

”הוראות מיוחדות 30א. (א) בסעיף זה, ”זכאי קודם” – מי שהשתלמה לו גמלה בשיעור מוגדל לפי הוראה מההוראות המפורטות להלן, בעד חודש דצמבר 2002:

(1) הוראות סעיפים 5(א2) או (א2) או 5(ד) בחוק זה, כנוסחם ערב תחילתו של פרק ה' בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב

ד ב ר ו ה ס ב ר

15 בחוק הבטחת הכנסה, קובעים זכאות למענק פטירה לכן זוגו של הנפטר, ובאין לו בן זוג – לילדו, אם לנפטר השתלמו קצבת זקנה, שאירוס או נכות לפי חוק הביטוח הלאומי או גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה, לפי הענין.

מוצע לקבוע כי מי שזכאי למענק פטירה לפי שני החוקים האמורים יוכל לקבל רק אחד משני מענקי הפטירה האמורים, לפי בחירתו. התיקון המוצע משולב עם התיקון המוצע בסעיף 25(17).

יחד עם זאת, מוצע להכפיל את סכום מענק הפטירה המשולם לפי חוק הבטחת הכנסה, ולהעמידו על סכום השווה לשכר הממוצע במשק.

לפסקה (8)

כדי להבהיר את הויקה שבין תושבות בישראל לבין הזכאות לגמלת הבטחת הכנסה, מוצע כי מי ששהה מחוץ לישראל במשך 6 חודשים במהלך 12 חודשים רצופים לא יהא זכאי לגמלת הבטחת הכנסה כל עוד לא תמו 12 חודשים רצופים שבהם שהה בישראל 6 חודשים לפחות, אלא אם כן כבר שהה בישראל 24 חודשים רצופים לפני הגשת תביעתו או אם הוא עולה חדש (כהגדרתו המוצעת בפסקה (ו1ב)) ששהה בישראל 12 חודשים לפחות.

לפסקה (9)

הן סעיף 310 בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ”ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי), והן סעיף

והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2003,
התשס"ג-2002 (להלן - חוק ההסדרים 2003);

(2) הוראת סעיף 5(ג) בחוק זה, כנוסחו ערב תחילתו של פרק ד' בחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2002), התשס"ב-2002.²⁶

(ב) על אף הוראות סעיף 5(א), הגמלה לזכאי קודם שאין לו הכנסה תהיה בסכומים המתושבים לפי התוספת הריבועית, בהתאם להרכב משפחתו, והוראות סעיפים 5(ב) עד (ו) יחולו לגביה כאילו חושבה לפי סעיף 5(א).

(ג) הוראות סעיף קטן (ב) לא יחולו על זכאי קודם שאחרי יום תחילתו של פרק ה' בחוק ההסדרים 2003 לא היה זכאי לגמלה לתקופה של שני חודשים רצופים, ויחולו לגבי הוראות סעיף 5(א):

(12) במקום התוספת יבוא:

"תוספת ראשונה"

(סעיף 2(ד))

זכאים לגמלה גם אם טרם מלאו להם 25 שנים

(1) ילד שהתקיים בו אחד מאלה:

(א) הוא יתום משני הוריו;

(ב) הוא יתום מהורה אחד והורה השני הוא נעדר;

(ג) הוריו נטשו אותו בישראל, ובלבד שאחר מהוריו הוא תושב ישראל;

(ד) הורה שהוא תושב ישראל נטש אותו בישראל ובהורה השני התקיים אחר מאלה:

(1) הוא נפטר;

(2) הוא אינו מתגורר עם הילד ונבצר ממנו דרך קבע מלמלא חובותיו כלפי הילד;

(3) הוא נעדר;

ובלבד שהתקיימו בילד כל אלה:

(א) אם מלאו לו שמונה עשרה שנים וטרם מלאו לו עשרים שנים - עיקר זמנו מוקדש לסיום לימודיו במוסד חינוכי על יסודי;

(ב) הוא אינו ילד מאומץ הנמצא במשמורתו של ההורה המאמץ;

(ג) אוצר המדינה או רשות מקומית אינם נושאים בהחזקתו;

לענין פסקה זו "נעדר" - אחד מאלה:

(1) גר דרך קבע בחוץ לארץ;

²⁶ ס"ח התשס"ב, עמ' 146.

- (2) עקבותיו נעלמו;
- (3) לא ידוע;
- (2) מי שמלאו לו 18 שנים ושולמה לו גמלה לפני הגיעו לגיל 18 שנים מכוח הוראות פסקה (1);
- (3) הורה לילד שבהחוקתו;
- (4) בן זוגו זכאי לגמלה;
- (5) אישה הרה שמלאו לה 18 שנים, החל בשבוע ה-13 להריונה;
- (6) אישה הרה שאינה גרה עם הוריה, או עם אחר מהם;
- (7) אישה הרה הגרה עם הוריה המקבלים גמלה, או עם אחר מהם המקבל גמלה;
- (8) מי שמלאו לו 18 שנים והוא נקלע למצב מצוקה חמור עקב אסון או מאורע פתאומי ובלתי צפוי; זכאות לגמלה לפי פרט זה תהא לתקופה שלא תעלה על שני חודשים רצופים;
- (9) מי שריצה שישה חודשי מאסר לפחות – כל עוד לא חלפה תקופה של חודשיים מיום שחרורו; זכאות לגמלה לפי פרט זה תהא לתקופה שלא תעלה על שני חודשים רצופים;
- (10) מי שמלאו לו 18 שנים והוא אינו מסוגל לעבוד בעבודה כלשהי בגלל מחלה הנמשכת יותר מ-30 ימים רצופים; הזכאות לגמלה לפי פרט זה תהיה ממועד שלא יקדם ל-1 בחודש שבו מלאו 30 ימי המחלה הרצופים, ותימשך לא יותר מ-6 חודשים, ובלבד שאם הוא זכאי לתשלום ממקור כלשהו בעד תקופת אי-עבודתו כאמור, יהיה זכאי לגמלה אם התשלום נמוך מסכום הגמלה הקבוע לפי סעיף 5, בהתאם להרכב משפחתו;
- (11) מי שמלאו לו 18 שנים והוא מטופל במוסד כהגדרתו בסעיף 1 לחוק הפיקוח על מוסדות לטיפול במשתמשים בסמים, התשנ"ג-1993,²⁷ או נמצא בתהליך גמילה מסם כהגדרתו בסעיף 2 לחוק האמור, על פי צו מבחן של בית המשפט, כמשמעותו בסימן ז' של פרק ו' לחוק העונשין, התשל"ז-1977,²⁸ או בפיקוחו של קצין מבחן לפי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996;²⁹
- (12) מי שמלאו לו 18 שנים ומרכז לטיפול באלכוהוליסטים המצוי בפיקוח משרד העבודה והרווחה הכיר בו כמכור לאלכוהול, או שהוא מצוי בתהליך גמילה באותו מרכז;
- (13) מי שמלאו לו 18 שנים והוא מקבל קצבת נכות לפי פרק ט' בחוק הביטוח;
- (14) מי שמלאו לו 18 שנים והוא מקבל דמי פגיעה לפי סימן ד' בפרק ד' בחוק הביטוח;
- (15) מי שמלאו לו 18 שנים והוא נושא מאסר בעבודות שירות לפי סימן כ"ו בפרק ו' בחוק העונשין, התשל"ז-1977;

²⁷ ס"ח התשנ"ג, עמ' 126.

²⁸ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשס"ב, עמ' 411.

²⁹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 338; התש"ס, עמ' 330.

- (16) מי שעובד מטעמי בריאות במפעל מוגן שקבע השר, בהיקף העבודה המקובל בו;
- (17) מי שמרכזו לאבחון מתמכרים לסמים שאישר השר קבע כי הוא אינו ניתן להשמה בעבודה בלשהי;
- (18) מי שמלאו לו 18 שנים והוא מצוי במעצר בית;
- (19) מי שמטופל על ידי הלשכה לשירותים חברתיים במשרד העבודה והרווחה ומוגדר על ידה כדר רחוב;
- (20) מי שנמצא במסגרת שיקומית בפיקוח משרד ממשלתי;
- (21) מי שמלאו לו 18 שנים והתקיימו בו התנאים שנקבעו לפי פסקה (7) בסעיף 2(א);
- (22) מי שמשתלמת לו קצבת תלויים לפי סימן ח' בפרק ה' בחוק הביטוח או קצבת שאירים לפי סימן ד' בפרק י"א בחוק האמור.

תוספת שניה

(סעיף 5)

שיעורי הגמלה – באחוזים מהשכר הממוצע

פרט	הרכב המשפחה	טור א' מי שמקבל קצבת זקנה, שאירים או תלויים לפי חוק הביטוח	טור ב' מי שטרם מלאו לו 55 שנים	טור ג' מי שמלאו לו 55 שנים
1	יחיד	25%	20%	25%
1	שני בני זוג	37.5%	27.5%	37.5%
3	שני בני זוג שעמם ילד	47.5%	30%	43.5%
4	שני בני זוג שעמם שני ילדים לפחות	57.5%	33.5%	49.5%
5	יחיד שעמו ילד	42.5% פחות נקודת קצבה	30%	37.5% פחות נקודת קצבה
6	יחיד שעמו שני ילדים לפחות	52.5% פחות נקודת קצבה	33.5%	43.5% פחות נקודת קצבה
7	אלמנה או הורה יחיד שעמם ילד	42.5% פחות נקודת קצבה	33.5%	42.5% פחות נקודת קצבה
8	אלמנה או הורה יחיד שעמם שני ילדים לפחות	52.5% פחות נקודת קצבה	39%	52.5% פחות נקודת קצבה

תוספת שלישית

(סעיף 12א(א2))

שיעורי ניכויים מתגמול ומהכנסה של זכאום שטרם מלאו להם 55 שנים ושאינם מקבלים קצבאות שאירים או תלויים לפי חוק הביטוח

שיעור הניכוי	הרכב המשפחה
40%	הורה יחיד שעמו ילד אחד לפחות
37.5%	שני בני זוג שעמם שני ילדים לפחות
32.5%	יחיד הזכאי לגמלה לפי סעיף 30א, שני בני זוג הזכאים לגמלה לפי סעיף 30א, שני בני זוג שעמם ילד
30%	כל הרכב משפחתי אחר

תוספת רביעית

(סעיף 30א)

שיעורי הגמלה לזכאי קודם – באחוזים מהשכר הממוצע

שיעור הגמלה	הרכב המשפחה	פרט
22.5%	יחיד	1
30%	שני בני זוג	2
33.5%	שני בני זוג שעמם ילד	3
39%	שני בני זוג שעמם שני ילדים לפחות	4
33.5%	יחיד שעמו ילד	5
37.5%	יחיד שעמו שני ילדים לפחות	6
33.5%	אלמנה או הורה יחיד שעמם ילד	7
39%	אלמנה או הורה יחיד שעמם שני ילדים לפחות	8

חוק הבטחת הכנסה – תחולה והוראות מעבר

20. (א) סעיפים 1, 2, 5 עד 7, 12, 12א, 14א, 15, 30א והתוספת הראשונה עד התוספת הרביעית, בחוק הבטחת הכנסה, כנוסחם בסעיף 19 בחוק זה, יחולו על גמלאות המשתלמות בעד יום כ"ז בטבת התשס"ג (1 בינואר 2003) ולאחריו.

(ב) מי ששירות התעסוקה קבע לגביו ערב תחילתו של חוק זה כי מתקיים בו התנאי שבפסקה (1) של סעיף 2(א) בחוק הבטחת הכנסה כנוסחו ערב תחילתו של חוק זה, יראו אותו כמי שמתקיים בו התנאי האמור עד יום א' בתמוז התשס"ג (1 ביולי 2003) או עד למועד שקבע שירות התעסוקה, לפי המוקדם, אלא אם כן נקבע לגביו, לפי הוראות פסקה (1) האמורה, כנוסחה בסעיף 19(2א) בחוק זה, כי לא מתקיים בו התנאי האמור בה.

21. תיקון חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972³⁰ (להלן – חוק המזונות), בסעיף 1 – (1) בהגדרה "זוכה", אחרי "ניתן לזכותו" יבוא "ואינו מתגורר עם החייב" ואחרי "לרבות הורה" יבוא "שאינו מתגורר עם החייב"; (2) בהגדרה "חייב", במקום "מי" יבוא "חיד".

22. סעיף 1 בחוק המזונות, כנוסחו בסעיף 21 בחוק זה, יחול על תשלומים המשתלמים בעד יום תחילתו של חוק זה ואילך. חוק המזונות (הבטחת תשלום) – תחולה

23. בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994³¹ (להלן – חוק ביטוח בריאות ממלכתי) –

(1) בסעיף 8(א1), בפסקה (2)(ג) –

(א) במקום פסקת משנה (3) יבוא:

"(3) חבר שמלאו לו, בגבר – 65 שנים ובאישה – 60 שנים, ומשתלמת בעדו גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980³²;

(ב) פסקת משנה (5) – תימחק;

(2) בסעיף 55(ה), אחרי "והסדרי תשלום אחרים" יבוא "ואולם לא ייקבע שיעור לדמי ביטוח בריאות לחייל הנמנה עם הכוחות הסדירים של הצבא בדרך של

דברי הסבר

לתמריץ להוסיף ולקבל את גמלת הבטחת הכנסה, שכן מי שמשכר מעבודה סכום המוציא אותו ממערכת הגמלאות, מאבד בכך גם את אותן הטבות שוות הכסף.

הדבר מנוגד לעיקרון המנחה העומד, בין השאר, בבסיס מערכת הבטחת הכנסה, שהוא מתן תמריצים להשתלבות בשוק העבודה, תוך חתירה מתמדת להגדלת ההשתכרות מעבודה ולהקטנת התלות בקצבאות קיום מתמשכות.

אשר על כן, מוצע לתקן את חוק ביטוח בריאות ממלכתי, כך שלא יינתנו הנחות לפיו למקבלי הבטחת הכנסה (ולמקבלי תשלום חודשי לפי חוק המזונות, הדומה לענין זה לגמלת הבטחת הכנסה), אלא אם כן מלאו להם 60 שנים – באישה, או 65 שנים – בגבר.

במסגרת התיקון המוצע, מוצע להחליף את סעיף 8(א1)(2)(ג) בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, שזו לשונו:

(3) חבר, בן זוגו וילדו שמשתלמת כעדם גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980, וכן חבר שהוא אברך כולל המקבל הבטחת הכנסה מינימום לפי חוק תקציב שנתי כהגדרתו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, כת זוגו וילדו;

לסעיף 23(2)

סעיף 55 בחוק ביטוח בריאות ממלכתי מסמיך את השרים לקבוע הוראות הנוגעות לתשלום דמי ביטוח בריאות בעד חיילים. מוצע לקבוע כי שיעור דמי ביטוח הבריאות שישולם בעבור חייל הנמנה בקבע לא יפחת

לסעיפים 21 ו-22

חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972 (להלן – חוק המזונות), קובע כי מי שניתן לזכותו או לזכות ילדו הקטין שבהחזקתו, פסק דין למזונות, והחייב במזונות אינו משלם, זכאי לתשלום חודשי מאת המוסר לביטוח לאומי, בתנאים שנקבעו בחוק המזונות.

מוצע לתקן את ההגדרה "זוכה" בחוק המזונות ולהבהיר בה כי לא ישתלם תשלום חודשי לפי החוק האמור לזוכה שהחייב מתגורר עימו.

עוד מוצע להבהיר בחוק המזונות כי "חייב" לפי החוק האמור ייחשב יחיד שחייב בתשלומי מזונות, ולא עובד או תאגיד כלשהו (ובכלל זה לא ייחשב "חייב" המוסר לביטוח לאומי).

לסעיפים 23 ו-24

לסעיף 23(1) ולסעיף 24(א)

מקבלי גמלאות לפי חוק הבטחת הכנסה זכאים כיום לשורה של הטבות והנחות, מעבר לגמלת הבטחת הכנסה עצמה, ובין השאר בהנחות ובהטבות לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן – חוק ביטוח בריאות ממלכתי). מעבר לכך שמשמעות הדבר היא שהכנסתו של מקבל גמלת הבטחת הכנסה, ככסף ובשווה כסף, גדולה מן הגמלה עצמה, מביא הדבר

³⁰ ס"ח התשל"ב, עמ' 87; התשס"ב, עמ' 153.

³¹ ס"ח התשנ"ד, עמ' 16; התשס"ב, עמ' 93.

³² ס"ח התשמ"א, עמ' 30; התשס"ב, עמ' 152.

התחייבות לשירות קבע, כמשמעותו בחוק האמור, הנמוך משיעור דמי ביטוח בריאות המתאים לשכרו לפי הוראות סעיף 14;

(3) בסעיף 58(ד), במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) בסעיף קטן זה, "תשלום מיוחד" – סכום חודשי השווה לרמי ביטוח בריאות החלים לפי חוק זה, לגבי עובד שהכנסתו היא השכר הממוצע כפול 14; לענין זה, "השכר הממוצע" – כמשמעותו בחוק הביטוח הלאומי;

חוק ביטוח
בריאות ממלכתי
– תחילה והוראה
מיוחדת

24. (א) הנחות ופטורים שנקבעו ערב תחילתו של חוק זה לפי סעיף 8(א1)(ג) בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, כנוסחו ערב תחילתו של חוק זה, ושאינן הוראה לקבעם לפי הסעיף האמור כנוסחו בסעיף 23(1) בחוק זה, בטלים מיום תחילתו של חוק זה ואילך.

(ב) תחילתו של סעיף 58(ד) בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, כנוסחו בסעיף 23(3) בחוק זה, כיום כ"א בתמוז התשס"ב (1 ביולי 2002).

תיקון חוק
הביטוח הלאומי

25. בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995³³ (להלן – חוק הביטוח הלאומי) –

(1) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "חוק חיילים משוחררים" יבוא:

"חוק הכניסה לישראל" – חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952³⁴;

(2) אחרי סעיף 2 יבוא:

ימי שאינו תושב 2א. (א) בסעיף זה –

"תקנות הכניסה" – תקנות הכניסה לישראל, התשל"ד-1974³⁵;

ד ב ר י ה ס ב ר

של הוראת השעה – כיא בתמוז התשס"ב (1 ביולי 2002).

במסגרת התיקון המוצע תוחלף פסקה (1) של סעיף 58(ד) האמור, שזו לשונה:

"(1) בסעיף קטן זה, "תשלום מיוחד" – סכום חודשי השווה לרמי ביטוח בריאות החלים לפי חוק זה, לגבי עובד שהכנסתו אינה פחותה מההכנסה המרבית כמשמעותה בפרט וכלוח י"א שבחוק הביטוח הלאומי כפול 2.8 (בסעיף קטן זה – הכנסה מרבית); ההכנסה המרבית תחושב בהתאם לשכר הממוצע הידוע בחודש ינואר החל סמוך לפני תחילת ביצוע התשלום המיוחד, ולגבי מי שהתחיל לשלם את התשלום המיוחד לראשונה בחודש ינואר – השכר הממוצע של חודש ינואר האמור;

לסעיף 25

לפסקה (2)

לנוכח הוראות חוק הביטוח הלאומי וחוק ביטוח בריאות ממלכתי, על המוסד לביטוח לאומי לקבוע האם אדם הוא תושב ישראל, אם לאו, שכן לקביעה זו השלכות על זכאותו של אדם לפי החוקים האמורים.

משיעור דמי ביטוח הבריאות המתאים לשכרו, שכן החייל ובני משפחתו נהנים משירותי בריאות, אם במסגרת הצבאית ואם במסגרת קופות החולים, ומשום שקביעה כאמור תואמת את עיקרון העזרה ההדדית שביסוד חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

לסעיף 23(3) ולסעיף 24(ב)

סעיף 58(ד) בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, שענינו תשלום מיוחד של דמי ביטוח בריאות לשם מניעת תקופת המתנה של מבוטח ששהה בחו"ל, קובע את התשלום המיוחד בהתבסס על ההכנסה המרבית לתשלום דמי ביטוח לאומי לפי חוק הביטוח הלאומי.

תקרת ההכנסה המרבית האמורה בוטלה בהוראת שעה בחוק תכנית החירום הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2002 ו-2003), התשס"ב-2002, ולפיכך מוצע לבצע תיקון טכני בסעיף 58(ד) בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, כדי להבהיר כי אין שינוי בסכום התשלום המיוחד בעקבות הוראת השעה האמורה. מוצע כי תחילתו של התיקון הטכני האמור תהא ביום תחילתה

³³ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשס"ב, עמ' 516.

³⁴ ס"ח התשי"ב, עמ' 354; התשס"א, עמ' 502.

³⁵ ק"ת התשל"ד, עמ' 1517; התשס"ב, עמ' 207.

“שנה” – שנים עשר תורשים רצופים.

(ב) לענין חוק זה לא יראו כתושב ישראל, בין השאר, כל אחר מאלה:

(1) שוהה שלא כדיון, כמשמעותו בסעיף 13 בחוק הכניסה לישראל;

(2) מי שבידו היתר כאמור בצו הכניסה לישראל (פטור תושבי יהודה ושומרון, רצועת עזה וצפון סיני, מרכז סיני, מרחב שלמה ורמת הגולן), התשכ״ח-1968³⁶;

(3) מי שבידו אשרה ורישיון לישיבת ביקור מסוג ב/1, ב/2, ב/3 או ב/4, לפי תקנה 5 בתקנות הכניסה, או אשרה ורישיון לישיבת ארעי מסוג א/2, א/3 או א/4, לפי תקנות 6(ב) עד (ד) בתקנות הכניסה;

(4) מי שבידו אשרה ורישיון לישיבת ארעי מסוג א/1, לפי תקנה 6(א) בתקנות הכניסה, שהתגורר בישראל, בשנה שתחילתה ביום מתן האשרה והרישיון האמורים, פחות מ־183 ימים.

(ג) מי שאינו אזרח ישראלי ובידו אשרה ורישיון לישיבה בישראל לפי חוק הכניסה לישראל שאינם מנויים בסעיף קטן (ב3) ו־(4), שהתגורר בישראל, בשנה שתחילתה ביום מתן האשרה והרישיון האמורים, פחות מ־183 ימים, לא יראו אותו כתושב ישראל לענין חוק זה.

(ד) על אף הוראות סעיף קטן (ב4), מי שבידו אשרה ורישיון לישיבת ארעי כאמור באותו סעיף קטן, שניתנה לו אשרת עולה או תעודת עולה לפי חוק השבות, בתוך השנה שתחילתה ביום מתן האשרה והרישיון האמורים, רשאי המוסד לראות בו תושב ישראל מיום מתן האשרה והרישיון.”

(3) בסעיף 18(א), במקום “המשנה והסגנים” יבוא “המשנה, הסגנים והחשב”;

(4) אחרי סעיף 23 יבוא:

דברי הסבר

לפסקאות (3) ו־(4)

בשנת 2002 כלל תקציבו של המוסד לביטוח לאומי למעלה מ־22 מיליארד שקלים חדשים שמקורם בתקציב המדינה, והם מועברים למוסד על ידי החשב הכללי במשרד האוצר. הסכום האמור מהווה למעלה ממחצית תקציבו הכולל של המוסד לביטוח לאומי.

זאת ועוד, משקלם של כספי המוסד לביטוח לאומי בתקציב המדינה הוא משקל ניכר, לניכח העובדה שהיקף פעילותו של המוסד גדולה בהרבה מזו של מרבית משרדי הממשלה.

בנסיבות אלה, ראוי שחשב מטעם החשב הכללי במשרד האוצר יפקח על ביצוע תקציב המוסד לביטוח לאומי.

שהייה של אדם בישראל, אם אינו אזרח ישראלי, היא מכוח חוק השבות, התשי״ו-1950, או מכוח חוק הכניסה לישראל, התשי״ב-1952, ולפיו ניתנות אשרות שונות לשהייה בישראל. יחד עם זאת, אין בחוק הביטוח הלאומי כללים אחידים ובהירים לפיהם ניתן לקבוע מי מבעלי האשרות הינו תושב ישראל ומי אינו כזה.

לפיכך, מוצע לקבוע בחוק הביטוח הלאומי מי מבעלי האשרות האמורות אינו תושב ישראל.

³⁶ ק״ת התשכ״ח, עמ׳ 910.

סימן ג'1: החשב

החשב

א.23. על אף הוראות חוק זה -

- (1) חשב המוסד ימונה בידי החשב הכללי במשרד האוצר ויהיה עובר משרד האוצר; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהוראות חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959;³⁷
- (2) הממונה על חשב המוסד יהיה החשב הכללי בלבד;
- (3) המוסד לא יתקשר ככל עסקה ולא יוציא כל הוצאה כספית, אלא באישור חשב המוסד; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מן הצורך בקבלת אישורים אחרים להוצאה או להתקשרות כאמור לפי כל דין;
- (5) בסעיף 44(א) הסיפה החל במילים "ואולם אם למבוטחת" - תימחק;
- (6) בסעיף 68(א) בהגדרה "בעל שירות מוכה", בפסקה (1), כסופה יבוא "או אם נספו כאמור בחוק משפחות חיילים";
- (7) בסעיף 107(א), בכל מקום, במקום "48" יבוא "12" ובמקום "296(ב)" יבוא "296(2)";
- (8) בסעיף 195, בהגדרה "התאריך הקובע", בכל מקום, במקום "36" יבוא "12";

דבריו הסבר

עת מחמת נכות שלקה בה בעת השירות ועקב השירות, ואולם מהגדרה זו נשמט מי שלא השלים את תקופת השירות משום שנספה בעת שירותו, ולפיכך מוצע להוסיפו להגדרה האמורה.

לפסקאות (7), (8) ו-(15)

לפי הוראות סעיפים 107(א), 195 ו-296(ב) בחוק הביטוח הלאומי, כאשר מוגשת תביעה לגמלת כסף לפי החוק האמור באיחור, משולמת הגמלה בעד התקופה שמן היום שבו נוצרה עילת התביעה, ואם עילת התביעה נוצרה למעלה מ-48 חודשים קודם למועד הגשת התביעה - בעד 48 החודשים שקדמו למועד הגשת התביעה (סעיף 296(ב)). מענק משולם לפי החוק האמור כל עוד נתבע בטרם חלפו 48 חודשים מיום שנוצרה העילה לקבלת המענק (סעיף 296(ב)), ולענין מענק המשתלם לנכה עבודה - מחושב המענק באופן חלקי, בהתאם למידת האיחור בהגשת התביעה מעבר ל-48 החודשים האמורים (סעיף 107(א)). התאריך הקובע לענין תחילת הוכחות לגמלת נכות לפי חוק הביטוח הלאומי יכול להיקבע עד ל-36 חודשים בטרם הגשת התביעה לגמלת הנכות למוסד לביטוח לאומי (ההגדרה 'התאריך הקובע' בסעיף 195).

פרקי הזמן האמורים מביאים לכך שהמוסד לביטוח לאומי משלם גמלאות בדיעבד, בתשלומים חד פעמיים, בעד תקופות ארוכות מאוד, מלבד התשלום באופן רציף

אשר על כן, מוצע לקבוע בחוק הביטוח הלאומי כי חשב המוסד לביטוח לאומי יהיה עובר משרד האוצר וימונה בידי החשב הכללי, וכי החשב יהיה חבר במינהלת המוסד.

לפסקה (5)

סעיף 44(א) בחוק הביטוח הלאומי קובע כי מענק הלידה המשולם בשל לידה שבה נולד ילד אחד הוא בשיעור קבוע בעבור מבוטחת שנמצאים עמה עד שלושה ילדים נוספים. ברם, אם נמצאים עם היולדת ארבעה ילדים נוספים או יותר - מוכפל מענק הלידה. מוצע לבטל הבחנה זו, ולקבוע כי מענק הלידה יהיה בשיעור קבוע, בלא קשר למספר הילדים הנמצאים עם היולדת.

לפסקה (6)

סעיף 68(א) בחוק הביטוח הלאומי תוקן בחוק תכנית החירום הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2002 ו-2003), התשס"ב-2002, ונקבעה בו הבחנה בין קצבאות הילדים המשולמות לבעלי שירות מוכה לבין אלו המשולמות למי שאינו בעל שירות מוכה. 'בעל שירות מוכה' הוגדר בין השאר כמי ששוחרר מן השירות בטרם

³⁷ ס"ח התשי"ט, עמ' 86; התשס"ב, עמ' 96.

(9) בסעיף 200(ג), ברישה, אחרי "היו לנכה תלויים" יבוא "שהם תושבי ישראל";

(10) בסעיף 201, אחרי "התלויים בו" יבוא "שהם תושבי ישראל";

(11) במקום סעיף 202 יבוא:

ניכוי הכנסות
מקצבה
202. (א) בסעיף זה, "הקצבה הקובעת" – סכום השווה לקצבה חודשית מלאה, ואם שולמה לנכה קצבה חודשית נוספת, סכום השווה לקצבה חודשית מלאה בצירוף הקצבה החודשית הנוספת.

(ב) עלתה קצבה של נכה על הקצבה הקובעת (לעודף זה ייקרא להלן – יתרת הקצבה), ינהגו כך:

(1) כל הכנסה שהיתה לו לא תנוכה מסכום השווה לקצבה הקובעת;

(2) היתה לו הכנסה חודשית לפי סעיף 2(1) או (2) לפקודת מס הכנסה בסכום העולה על 40% מהשכר הממוצע, ינוכה מיתרת הקצבה 60% מההכנסה העודפת;

ד ב ר ו ה ס ב ר

שונה. נוסחו של סעיף 202 בחוק הביטוח הלאומי, שענינו ניכוי הכנסות מקצבת הנכות, ונקבע בו כי גם הכנסות מפנסיה ינוכו באופן חלקי בלבד מקצבת הנכות, בדומה להכנסות מעבודה.

סעיף 202 האמור קובע כי הכנסות של נכה שאינן עולות על סכום בסיסי קבוע (הנקבע בהתאם למצבו של הנכה) לא ינוכו כלל מקצבת הנכות שלה הוא זכאי. כאשר יש לנכה הכנסות העולות על הסכום האמור, מנוכות הכנסות מעבודה מקצבת הנכות באופן חלקי, כדי לעודד את מקבלי הקצבה להשתלב בשוק העבודה. אשר על כן, נכה שמשכר מעבודה מגדיל את הכנסתו הפנויה בהשוואה להכנסה שהיתה לו אילו לא היה עובד, שכן רק חלק מהכנסתו מעבודה מנוכה מקצבת הנכות. בתיקון מס' 46 נקבע כי אותו דין יחול גם לענין הכנסות מפנסיה. ואולם ההיגיון המנחה לענין עירוד השתלבות הנכה בעבודה אינו חל לגבי נכה שיש לו הכנסות מפנסיה, שכן אלה אינן תלויות בהשתלבותו בעבודה.

לפיכך, מוצע להשיב את נוסח סעיף 202 האמור לנוסחו ערב תיקון מס' 46, ולקבוע בו רק הכנסות מעבודה ינוכו באופן חלקי מקצבת הנכות, בתנאים המפורטים לעיל. יחד עם זאת, מוצע לשלב בנוסח האמור את התיקון שנעשה בסעיף 202 האמור במסגרת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 54), התשס"ב-2002 (ס"ח התשס"ב, עמ' 517), שבו נקבע הסכום הבסיסי של הכנסות שלא ינוכו כלל מקצבת הנכות, על פי מצבו של הנכה, וזאת בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1537 מיום י"ט באדר התשס"ב (3 במרס 2002), שאימצה את הסיכום שהושג עם נציגי הנכים.

כמענה לצרכים שוטפים, והכל עקב איחורים בהגשת התביעות. לפיכך, מוצע לקבוע כי במקרה של איחור בהגשת התביעה לגמלת כסף – לרבות גמלת הנכות – לא תשולם הגמלה בעד תקופה העולה על 12 החודשים שקדמו להגשת התביעה, ואם התביעה היא למענק – ישולם המענק רק אם התביעה הוגשה בטרם חלפו 18 חודשים מיום שנוצרה העילה לקבלת המענק (פסקאות (8) ו-(15א) המוצעות). לענין גמלאות הכסף המשתלמות לגבי עבודה, מוצע לקבוע כי התקופות האמורות יעמרו על 6 חודשים ו-12 חודשים, בהתאמה (פסקה (7) ופסקה (15ב) – סעיף קטן (2) המוצע).

עוד מוצע לקבוע כלל נפרד לענין תשלום קצבת ילדים בדיעבד, ולפיו במידה והילד נרשם במרשם האוכלוסין לאחר שחלפו למעלה מ-30 ימים מיום לידתו, תשולם בעדו קצבת ילדים בדיעבד לתקופה שלא תעלה על שלושה חודשים (פסקה (15ב) – סעיף קטן (ב) המוצע).

לפסקאות (9), (10), (14), (16) ו-(18)

מוצע להבהיר בחוק הביטוח הלאומי כי תוספות המשתלמות למבוטח בעד התלויים בו ישתלמו רק בעד תלויים שהם תושבי ישראל. כן מוצע לקבוע (בפסקה (18)) כי אם התלוי יצא את ישראל לתקופה העולה על עשרים וארבעה חודשים רצופים – לא תשולם למבוטח תוספת לגמלה בעדו, אלא אם כן המוסד לביטוח לאומי יחליט כי יש מקום לכך.

לפסקה (11)

בחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 46) התשס"ב-2002 (ס"ח התשס"ב, עמ' 101) (להלן – תיקון מס' 46).

(3) היתה לו הכנסה חודשית שלא לפי סעיף 2(1) או (2) לפקודת מס הכנסה, תנוכה הכנסה זו מיתרת הקצבה.

(ג) השר, באישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות, רשאי לקבוע הוראות בדבר ניכויים מקצבה של עולה לפי סעיף קטן (א) בשל קצבה המשלמת לעולה לפי דיני הוץ;

(12) בסעיף 223 -

(א) במקום ההגדרה "גמלת סיעוד" יבוא:

"גמלת סיעוד" - גמלה חודשית למימון שירותי הסיעוד המגיעים לזכאי לפי פסקאות (1), (2), (3) או (4) של סעיף 224(א), לפי הענין;

(ב) אחרי ההגדרה "מוסד סיעודי" יבוא:

"עובד זר" - כהגדרתו בחוק עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים), התשנ"א-1991⁵⁸;

ד ב ר ו ה ס ב ר

(3) היתה לנכה פנסיה בסכום העולה על 17% מהשכר הממוצע, תנוכה מיתרת הקצבה ההכנסה העודפת;

(4) היתה לנכה הכנסת עבודה וגם פנסיה ינהגו כך:

(א) הוראות פסקה (3) יחולו על הפנסיה;

(ב) הוראות פסקה (2) יחולו על הכנסת העבודה והפנסיה יחד עולים על 40% מהשכר הממוצע, תופחת, מה-40% כאמור בפסקה (2), הפנסיה עד לסכום השווה ל-17% מהשכר הממוצע;

(5) היתה לנכה הכנסה אחרת, תנוכה הכנסה זו מיתרת הקצבה.

(ג) היו לנכה הכנסות משניים או יותר ממקורות ההכנסה המנויים בהגדרה "הכנסה", ייעשו הניכויים מיתרת הקצבה לפי סדר זה: הפנסיה תחילה, לאחריה הכנסת העבודה ולבסוף כל הכנסה אחרת.

לפסקאות (12) ו-(13)

מוצע לחלק את הזכאים לגמלת סיעוד לארבע קבוצות, בהתאם למידת תלותם בעזרת הזולת לביצוע פעולות יום-יום (לבישה, אכילה, שליטה בהפרשות, רחצה, ניהול עצמית בבית) ולהיזקקותם להשגחה, במקום שתי קבוצות הקיימות כיום.

לנוכח היותה של גמלת הסיעוד, ככלל, גמלה הניתנת בעין, מוצע להגדיר את הגמלה במונחים של יחידות של שירותי סיעוד, במקום במונחי סכומי כסף (פסקה (12) - ההגדרה "יחידה של שירותי סיעוד" המוצעת), ובהתאם לכך לקבוע את מספר היחידות של שירותי סיעוד להם יהיו זכאים מי שנמנים עם כל אחת

זוה נוסחו של סעיף 202 האמור, כפי שנקבע בתיקון מס' 46:

ניכוי הכנסות מקצבה

202. (א) בסעיף זה, "הכנסה" - כל אחת מאלה:

(1) "הכנסת עבודה" - הכנסה חודשית לפי פסקאות (1), (2) או (8) של סעיף 2 בפקודת מס הכנסה;

(2) "פנסיה" - הכנסה חודשית, למעט גמלה המשלמת לפי הוראות חוק זה, המשלמת לנכה עקב פרישה מלאה או חלקית מעבודתו, לרבות כל אלה:

(א) הכנסה כאמור המתקבלת או המופקת מחוץ לישראל;

(ב) הכנסה כאמור המשלמת בידי קופת גמל כהגדרתה, בסעיף 180;

(ג) הכנסה כאמור המשלמת בידי מבטח כהגדרתו בסעיף 1 לחוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א-1981;

(3) "הכנסה אחרת" - הכנסה חודשית שאינה הכנסת עבודה ושאינה פנסיה.

(ב) עלתה קצבה של נכה על הסכום השווה לקצבה חודשית מלאה (לעורף זה ייקרא בסעיף זה - יתרת הקצבה). ינהגו כך:

(1) כל הכנסה שהיתה לו לא תנוכה מסכום השווה לקצבה חודשית מלאה;

(2) היתה לנכה הכנסת עבודה בסכום העולה על 40% מהשכר הממוצע, תנוכה מיתרת הקצבה 60% מההכנסה העודפת;

⁵⁸ ס"ח התשנ"א, עמ' 112; התש"ס, עמ' 85.

(ג) במקום ההגדרה "שירותי סיעוד" יבוא:

"שירותי סיעוד" – שירותים ומוצרים המיועדים לסייע בביצוע פעולות יום יום, בהשגחה או בניהול משק הבית, שקבע השר בצו (להלן – צו בדבר שירותי סיעוד);

(ד) אחרי ההגדרה "שירותי סיעוד" יבוא:

"יחידה של שירותי סיעוד" – אחת מאלה:

(1) שעה אחת של טיפול אישי בזכאי בביתו, של השגחה עליו או של עזרה בניהול משק ביתו;

(2) שירות סיעוד שאינו מנוי בפסקה (1), בהיקף שקבע השר לגביו בצו בדבר שירותי סיעוד; היקף שירות סיעוד לפי פסקה זו ייקבע כך שעלותו תהא תואמת לעלות השירות שבפסקה (1), והוא יעודכן בתחילתה של כל שנת כספים, אם במועד האמור גדל ההפרש שבין קצבת יחיד מלאה לבין עלות שירות הסיעוד ב-20% לפחות לעומת ההפרש האמור במועד שבו נקבע היקף שירות הסיעוד לאחרונה;".

(13) בסעיף 224 –

(א) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) בכפוף להוראות סעיף קטן (ג) והוראות סעיף 225, מבוטח אשר כתוצאה מליקוי מתקיים בו האמור בפסקה מפסקאות (1) עד (4) זכאי לגמלת סיעוד בעד שירותי סיעוד בהיקף כמפורט באותן פסקאות:

(1) הוא תלוי במידה רבה בעזרת הזולת לביצוע רוב פעולות יום יום, או זקוק להשגחה – 5 יחידות של שירותי סיעוד בשבוע;

(2) הוא תלוי במידה רבה בעזרת הזולת לביצוע רוב פעולות יום יום ברוב שעות היממה – 10.5 יחידות של שירותי סיעוד בשבוע; ואולם אם שירותי הסיעוד, כולם או מקצתם, ניתנים למבוטח באמצעות עובד זה, זכאי המבוטח לשירותי סיעוד בהיקף של 5 יחידות של שירותי סיעוד בשבוע;

ד ב ר י ה ס ב ר

"גמלת סיעוד" – גמלה חודשית להשתתפות בתשלום בעד שירותי סיעוד, המשולמת לפי פרק זה;".

"שירותי סיעוד" – שירותים המיועדים לסייע בביצוע פעולות יום-יום או בהשגחה או בניהול משק בית.

"גמלת סיעוד"

224. (א) בכפוף להוראות סעיף קטן (ג) וסעיף 225 –

(1) מבוטח שכתוצאה מליקוי נהיה תלוי במידה רבה בעזרת הזולת לביצוע רוב פעולות יום-יום, או זקוק להשגחה – זכאי לגמלת סיעוד בשיעור השווה לקצבת יחיד מלאה;

(2) מבוטח שכתוצאה מליקוי נהיה תלוי לחלוטין בעזרת הזולת לביצוע כל פעולות

מארכע הקבוצות האמורות (פסקה (13) – סעיף 224(א) המוצע). במסגרת זו, מוצע לתמרץ העסקת עובדים ישראלים בענף הסיעוד, במקומם של עובדים זרים, באמצעות מתן זכאות ליחידות רבות יותר של שירותי סיעוד לזכאי לגמלת סיעוד המקבל את שירותי הסיעוד באמצעות עובד ישראלי (פסקה (13) – סעיף 224(א) המוצע).

עוד מוצע להתאים את הסכומים שמשלמים לזכאים ישירות, במקרים הריגים שנקבעו על ידי ועדה מקומית מקצועית, להסדר המוצע כאמור (פסקה (13) – סעיף 224(ב) המוצע).

במסגרת התיקונים האמורים יוחלפו ההגדרות "גמלת סיעוד" ו"שירותי סיעוד" שבסעיף 223 בחוק הביטוח הלאומי וסעיפים 224(א) ו-(ב) בחוק האמור, שזו לשונם:

(3) הוא תלוי במידה רבה בעזרת הזולת לביצוע כל פעולות יום יום ברוב שעות היממה – 14 יחידות של שירותי סיעוד בשבוע; ואולם אם שירותי הסיעוד, כולם או מקצתם, ניתנים למבוטח באמצעות עובד זר, זכאי המבוטח לשירותי סיעוד בהיקף של 10.5 יחידות של שירותי סיעוד בשבוע;

(4) הוא תלוי לחלוטין בעזרת הזולת לביצוע כל פעולות יום יום בכל שעות היממה, או זקוק להשגחה מתמדת – 19 יחידות של שירותי סיעוד בשבוע; ואולם אם שירותי הסיעוד, כולם או מקצתם, ניתנים למבוטח באמצעות עובד זר, זכאי המבוטח לשירותי סיעוד בהיקף של 14 יחידות של שירותי סיעוד בשבוע”;

(ב) במקום סעיף קטן (כ) יבוא:

”(ב) גמלת סיעוד המשולמת כאמור בסעיף 225(ג) תהיה בשיעורים כמפורט להלן:

- (1) למבוטח הזכאי לגמלת סיעוד לפי פסקה (1) של סעיף קטן (א) – 40% מקצבת יחיד מלאה;
- (2) למבוטח הזכאי לגמלת סיעוד לפי פסקה (2) של סעיף קטן (א) – 80% מקצבת יחיד מלאה;
- (3) למבוטח הזכאי לגמלת סיעוד לפי פסקה (3) של סעיף קטן (א) – 105% מקצבת יחיד מלאה;
- (4) למבוטח הזכאי לגמלת סיעוד לפי פסקה (4) של סעיף קטן (א) – 145% מקצבת יחיד מלאה.”

(14) בסעיף 247, במקום הרישאה המסתיימת במילים ”סימן זה” יבוא ”לענין סימן זה, תלוי במבוטח הוא אחד מהמפורטים להלן שהוא תושב ישראל”;

(15) בסעיף 296 –

(א) בסעיף קטן (ב), במקום ”העולה על 48 חודשים” יבוא ”העולה על 12 חודשים” ובמקום ”טרם חלפו 48 חודשים” יבוא ”טרם חלפו 18 חודשים”;

(ב) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

”(ב1) על אף הוראות סעיף קטן (ב), נרשם ילד במרשם האוכלוסין, לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ”ה-1965³⁹, לאחר שחלפו 30 ימים מיום לידתו, לא תשולם בעדו קצבה לפי פרק ד’ בעד תקופה העולה על 3 חודשים שקדמו בתכוף לפני החודש שבו הוגשה התביעה.

(2) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), על תביעה לגמלת בסף המוגשת למוסד לפי הוראות פרק ה’, למעט לפי הוראות סימן ח’ שבו, יחולו הוראות אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

(ב) גמלת סיעוד המשולמת כאמור בסעיף 225(ג). תהיה בשיעור של 80% מהשיעורים שנקבעו בסעיף קטן (א).”

יום יום, או הזקוק להשגחה מתמדת – זכאי לגמלת סיעוד בשיעור השווה ל-150% מקצבת יחיד מלאה.

³⁹ ס”ח התשכ”ה, עמ’ 270; התשנ”ו, עמ’ 180.

(1) כל תביעה לגמלת כסף תוגש למוסד בתוך שישה חודשים מהיום שבו נוצרה עילת התביעה;

(2) נבצר מהתובע להגיש את התביעה בתוך התקופה האמורה בפסקה (1) מטעמים רפואיים שקבע השר, יגיש את התביעה למוסד, על אף הוראות פסקה (1), בתוך תקופה שקבע השר ושלא תעלה על שנים עשר חודשים מהיום שבו נוצרה עילת התביעה;

(3) הוגשה התביעה אחרי המועד האמור בפסקאות (1) או (2), לפי הענין, וקבע המוסד כי התובע זכאי לגמלה בעד תקופה שקדמה להגשת התביעה, תשולם לו הגמלה שהוא זכאי לה, ובלבד שלא תשולם גמלה בעד תקופה העולה על ששת החודשים שקדמו בתכופ לחודש שבו הוגשה התביעה, ולענין תוכנו כאמור בפסקה (2) – בעד התקופה שקבע השר כאמור באותה פסקה, שקדמה בתכופ לחודש שבו הוגשה התביעה; היתה התביעה שהוגשה אחרי המועד כאמור, למענק או לגמלה אחרת שאינה משתלמת בעד תקופה מסוימת, לא ישולמו המענק או הגמלה האמורים;

(16) בסעיף 307(א), אחרי "תלויים" יבוא "שהם תושבי ישראל";

(17) בסעיף 310, בסופו יבוא:

"(ה) הזכאי למענק פטירה לפי סעיף זה וכן למענק פטירה לפי סעיף 15 בחוק הבטחת הכנסה, בידו הברירה לקבל אחד מהם";

(18) בסעיף 324, האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:

"(ב) תלוי כמשמעותו בסעיפים 200, 201 ו-247, הנמצא בחוץ לארץ למעלה מעשרים וארבעה חודשים רצופים, לא תשולם בערו קצבה בעד פרק הזמן שמתום עשרים וארבעה החודשים האמורים, אלא בהסכמת המוסד";

(19) אחרי סעיף 324 יבוא:

324.א. (א) שהה אדם מחוץ לישראל 183 ימים לפחות במהלך שנה והוא זכאי לגמלה בתנאי שהוא מתגורר בישראל, לא תשולם לו או בעדו גמלה כאמור, כל עוד לא תמה שנה שבמהלכה התגורר בישראל 183 ימים לפחות, אלא אם כן הודיע למוסד כמועד, בתנאים ובאופן שקבע השר על יציאתו מישראל, על תקופת היעדרותו ממנה ועל חזרתו אליה.

"תנאי לתשלום גמלה למי ששהה מחוץ לישראל

ד ב ר ו ה ס ב ר

לפסקה (19)

כאשר אחד התנאים לזכאות לגמלה לפי חוק הביטוח הלאומי הוא שהתובע מתגורר בישראל, מתעורר קושי בקביעה האם התובע מתגורר בישראל, אם לאו. לפיכך, מוצע לקבוע שמי שיוצא מישראל לתקופה העולה על 6 חודשים במהלך 12 חודשים רצופים יוכל להודיע למוסד על התקופה שבה ישאה מחוץ לישראל, ואז יהא זכאי, מיום ששב לישראל, לגמלה המותנית במגורים בישראל. מאידך גיסא, מי ששהה מחוץ לישראל במשך תקופה העולה על 6 חודשים ולא הודיע על כך כאמור, יהא זכאי לגמלה האמורה רק לאחר

לפסקה (17)

הן סעיף 310 בחוק הביטוח הלאומי והן סעיף 15 בחוק הבטחת הכנסה קובעים זכאות למענק פטירה לבן זוגו של הנפטר, ובאין לו בן זוג – לילדו, אם לנפטר השתלמו גמלת זקנה, שאירים או נכות לפי חוק הביטוח הלאומי או גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה, לפי הענין. מוצע לקבוע כי מי שזכאי למענק פטירה לפי שני החוקים האמורים יוכל לקבל רק אחד משני מענקי הפטירה האמורים, לפי בחירתו. התיקון המוצע בפסקה זו משולב עם התיקון המוצע בחוק הבטחת הכנסה בסעיף 19(9) בהצעת החוק.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו לגבי -

(1) גמלה המשתלמת לפי פרק ג' למבוטח כמשמעותו לפי הוראות סעיף 40(א2) ו-1(ב1);

(2) גמלה המשתלמת לפי פרקים ה' ו-ח';

(3) מי ששהה מחוץ לישראל לצורך קבלת טיפול רפואי הניתן לפי הוראות סעיף 11 בחוק ביטוח בריאות.

(ג) בסעיף זה, "שנה" - שנים עשר חודשים רצופים;

(20) בסעיף 378(א) -

(א) אחרי ההגדרה "שטחי המועצה הפלסטינית" יבוא:

"היישובים" - כהגדרתם בסעיף XII להסכם;

"האתרים הצבאיים" - כמשמעותם בהסכם, לרבות אזור המיתקנים הצבאיים כמשמעותו בסעיף XVII להסכם;

(ב) בהגדרה "תושב ישראל באזור", במקום פסקאות (1) ו-2(2) יבוא:

"(1) הוא מתגורר ביישובים או באתרים הצבאיים;

(2) הוא מתגורר באזור ומועסק בישראל";

חוק הביטוח
הלאומי - תחולה
והוראות מעבר

26. (א) סעיפים 1, 2א, 18, 23א, 200 עד 202, 223, 224, 247, 307, 310 ו-378 בחוק הביטוח הלאומי, כנוסחם בפסקאות (1) עד (4), (9) עד (14), (16) ו-17(20) של סעיף 25 בחוק זה, יחולו על גמלאות ודמי ביטוח המשתלמים בעד יום תחילתו של חוק זה (בסעיף זה - יום התחילה) ואילך.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הוראות סעיף 2א בחוק הביטוח הלאומי, כנוסחו בסעיף 25(2) בחוק זה, לא יחולו, לענין פרקים ט' ו-י"א בחוק הביטוח הלאומי, על מי שניתן לו לפני יום התחילה אישור בכתב מאת המוסד לביטוח לאומי, לפיו המוסד לביטוח לאומי ראה בו תושב ישראל.

(ג) סעיף 44(א) בחוק הביטוח הלאומי, כנוסחו בסעיף 25(5) בחוק זה, יחול על מבוטחת שילדה ביום התחילה ואילך.

(ד) סעיף 68(א) בחוק הביטוח הלאומי, כנוסחו בסעיף 25(6) בחוק זה, יחול על קצבה המשתלמת בעד יום כ"א בתמוז התשס"ב (1 ביולי 2002) ואילך.

(ה) סעיפים 107, 195 ו-296 בחוק הביטוח הלאומי, כנוסחם בפסקאות (7), (8) ו-15(15) של סעיף 25 בחוק זה, יחולו על תביעות שהוגשו ביום א' בתמוז התשס"ג (1 ביולי 2003) ולאחריו.

ד ב ר י ה ס ב ר

או באתרים הצבאיים, כהגדרתם בהסכם הביניים הישראלי-פלסטיני בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה, שנחתם ביום ד' בתשרי התשנ"ו (28 בספטמבר 1995) או שהוא מתגורר ביהודה, שומרון או חבל עזה ומועסק בישראל.

שהתגורר בישראל כמשך 6 חודשים במהלך 12 חודשים רצופים.

לפסקה (20)

מוצע להבהיר את ההגדרה "תושב ישראל באזור", כך שתכלול רק את מי שהתקיימו בו התנאים הקבועים כיום ברישאה של אותה הגדרה, והוא מתגורר ביישובים

(ו) סעיפים 324(ב) ו-324א בחוק הביטוח הלאומי, כנוסחם בפסקאות (18) ו-(19) של סעיף 25 בחוק זה, יהולו על גמלה המשתלמת בעד יום התחילה ואילך, ובלבד שמגון התקופות האמורות באותם סעיפים לא יחל לפני יום התחילה.

27. על אף הוראות פרק שלישי בחוק ההתיישנות, החשי"ח-1958⁴⁰, ניתנו לאדם אשרה ורישיון לישיבת קבע בישראל לפי חוק הכניסה לישראל, החשי"ב-1952, לא תשולם לו גמלה לפי חוק הביטוח הלאומי בעד התקופה שקדמה ליום שבו המציא למשרד הפנים את הראיות שמכוחן ניתנו לו האשרה והרישיון האמורים, אף אם התקופה כאמור היתה לפני תחילתו של חוק זה.

חוק הביטוח הלאומי - הוראה מיוחדת

28. (א) התובע גמלה, תגמול, תשלום, מענק או כל הטבה אחרת הניתנת על ידי המוסד לביטוח לאומי לפי כל דין (בסעיף זה - הטבה), יגיש את תביעתו בעצמו ולא באמצעות אחר, במקום ובאופן שיקבע שר העבודה והרווחה בהסכמת שר האוצר; לא הגיש תובע הטבה את תביעתו כאמור בסעיף קטן זה, לא תינתן לו ההטבה, על אף האמור בכל דין.

הטבה מן המוסד לביטוח לאומי

(ב) התובע הטבה שאינה ניתנת באופן חר פעמי, והניתנת כמשך תקופה העולה על שנה, יתייצב בעצמו, ולא באמצעות אחר, אחת לשנה, במקום ובאופן שיקבע שר העבודה והרווחה בהסכמת שר האוצר; לא התייצב התובע כאמור, לא תינתן לו ההטבה בעד התקופה שתחילתה במועד שבו היה עליו להתייצב או בתום שנה מיום תחילת מתן ההטבה, לפי המאוחר, ושסיומה במועד שבו התייצב בפועל.

(ג) שר העבודה והרווחה רשאי לקבוע סוגי תובעים שיהיו פטורים מהגשת תביעה או מהתייצבות לפי סעיף זה מטעמים רפואיים או מטעמים מיוחדים אחרים, שיקבע, וכן סוגי הטבות שלגביהן פטור התובע מהגשת תביעה או מהתייצבות כאמור; קבע שר העבודה והרווחה פטור לפי סעיף קטן זה, יקבע, לענין הטבות שאחר התנאים לקבלתן הוא מגורים בישראל, את הדרכים שלפיהן יוכיח מי שפטור כאמור, להנחת דעתו של המוסד לביטוח לאומי, כי הוא מתגורר בישראל.

(ד) תחילתו של סעיף זה במועד תחילתן של תקנות שיתקין שר העבודה והרווחה לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב).

29. (א) בחוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 55 - הוראת שעה), החש"ב-2002⁴¹ (בסעיף זה - תיקון מס' 55) -

תיקון חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 55 - הוראת שעה)

דבריו הסבר

לסעיף 28

מוצע לחייב את מי שתובע הטבה כלשהי מן המוסד לביטוח לאומי להגיש את תביעתו בעצמו, ולא באמצעות אחר, ולהתייצב בעצמו אחת לשנה כל עוד הוא ממשיך לקבל את ההטבה האמורה, הכוללת תנאים ובאופן שיקבע שר העבודה והרווחה. יחד עם זאת, מוצע להסמיך את שר העבודה והרווחה לפטור מקבלי הטבות מסוימים מחובת ההתייצבות האמורה, מטעמים רפואיים או מטעמים מיוחדים אחרים, וכן לקבוע סוגי הטבות שקבלתן לא תהא מותנית בהתייצבות כאמור.

לסעיף 27

הכרה באדם כתושב ישראל בדויעבד עשויה להביא לתשלום גמלאות מן המוסד לביטוח לאומי בדויעבד בעד תקופות ארוכות, אף שמטרת הגמלאות האמורות הוא מתן מענה לצרכים שוטפים. לפיכך, מוצע לקבוע כי לא תשולם לאדם שהוכר כתושב ישראל בדויעבד גמלה לפי חוק הביטוח הלאומי אלא בעד התקופה שתחילתה במועד שבו הגיש למשרד הפנים את הראיות שמכוחן הוכר כתושב ישראל.

⁴⁰ ס"ח החשי"ח, עמ' 112; התשל"ח, עמ' 65.
⁴¹ ס"ח החש"ב, עמ' 519.